

OSNOVNA ŠOLA ANTONA INGOLIČA SPODNJA POLSKAVA,
PODRUŽNICA PRAGERSKO

GNETENJE PRAGERSKIH PRILOŽNOSTI

GEOGRAFIJA

Raziskovalna naloga

Avtorici: Ana Marie Babšek Vrečko, 9. razred
Ema Doberšek, 8. razred
Mentorica: Bojana Marin, prof. geog. in zgod.

Pragersko, 2020

ZAHVALA

Za pomoč pri izdelavi raziskovalne naloge se iskreno zahvaljujema gospe Mileni Furek, podpredsednici Turističnega društva Breza. S svojim znanjem nama je obogatila nalogo z zanimivimi podatki.

Posebna zahvala gre tudi staršem, ki so naju spodbujali in podpirali pri raziskovanju. Hvala vsem sodelujočim pri anketi za njihove odgovore, s pomočjo katerih sva se lahko dokopali do ugotovitev. Prav tako se zahvaljujema gospe Barbari Juristi za prevod povzetka, gospe Andreji Jež za lektoriranje naloge ter vsem ostalim, ki so kakorkoli pripomogli k izdelavi raziskovalne naloge.

Ne nazadnje, gre posebna zahvala najini mentorici za kopico potrpljenja in številne spodbude ter vsem ostalim, ki so kakorkoli sodelovali pri najinem delu.

KAZALO

POVZETEK	6
ABSTRACT	6
1 UVOD	7
1.1 Namen raziskovalne naloge.....	7
1.2 Hipoteze	7
1.3 Metode dela	7
2 TEORETIČNI DEL.....	8
2.1 Naravno geografske značilnosti Pragerskega	8
2.2 Družbeno geografske značilnosti Pragerskega	10
2.3 Kratek zgodovinski pregled	13
2.4 Zanimivosti Pragerskega.....	14
3 RAZISKOVALNI DEL NALOGE.....	18
3.1 Turistično društvo Breza.....	18
3.2 Strelski center Gaj.....	20
3.3 Pragerska glina	20
3.4 Anketa	21
3.4.1 Rezultati ankete.....	21
3.6 SWOT analiza	25
3.6.1 Prednosti	25
3.6.2 Slabosti	26
3.6.3 Priložnosti	27
3.6.4 Nevarnosti	28
4 PREDLOGI	30
4.1 Obstoječe znamenitosti.....	30
4.2 Ribniki	31
4.3 Muzej opekarstva	33
4.4 Pragerski dvorec	34
4.5 Table s QR kodami	34
4.6 Strelišče	36
5 RAZPRAVA.....	37
6 ZAKLJUČEK	38
7 VIRI IN LITERATURA	39
8 PRILOGE	40
8.1 Anketa	40
8.2 Vprašanja za intervju	41

KAZALO SLIK

Slika 1: Območje naselja Pragersko.....	8
Slika 2: Občina Slovenska Bistrica.....	8
Slika 3: Prikaz reliefa Dravsko-Ptujskega polja z označenim naseljem Pragersko.....	8
Slika 4: Kamninska zgradba	9
Slika 5: Pedološki prikaz Pragerskega.....	9
Slika 6: Gostota prebivalstva	11
Slika 7: Število prebivalcev Pragerskega med leti 2011 in 2019.....	11
Slika 8: Izobrazbena struktura prebivalstva leta 2019 na Pragerskem	12
Slika 9: Železniško križišče na Pragerskem	12
Slika 10: Raba tal na Pragerskem.....	13
Slika 11: Opekarna Steinklauber Pragersko.	13
Slika 12: Vodni stolp.	14
Slika 13: Lokomotiva Katica	14
Slika 14: Cerkev Marijinega brezmadežnega srca	15
Slika 15: Strelski center Gaj	15
Slika 16: Športna dvorana pri strelišču	16
Slika 17: Pragerski ribnik.....	16
Slika 18: Vila Nekrep	17
Slika 19: Starost anketirancev	21
Slika 20: Poznavanje znamenitosti na Pragerskem	22
Slika 21: Poznavanje znamenitosti na Pragerskem glede na starost anketirancev.....	22
Slika 22: Vpliv na razvoj Pragerskega	23
Slika 23: Znamenitosti, ki bi privabile turiste	23
Slika 24: Znamenitosti, ki bi privabile turiste glede na starost anketirancev.....	24
Slika 25: Poznavanje definicije trajnostni turizem	24
Slika 26: Možnosti razvoja trajnostnega turizma	25
Slika 27: Najdena glina na območju Pragerskega.....	26
Slika 28: Območje izkopa gline	26
Slika 29: Oxi bar, ena izmed redkih gostiln na Pragerskem.....	26
Slika 30: Propadlo teniško igrišče	27
Slika 31: Propadla gostilna.....	27
Slika 32: Domači gril, edina »restavracija«.....	27
Slika 33: Register kulturne dediščine 1.....	30
Slika 34: Register kulturne dediščine 2.....	30

Slika 35: Register kulturne dediščine 3.....	30
Slika 36: Idejna zasnova ribnika.....	31
Slika 37: Pragerski ribnik, v katerem se kopajo	31
Slika 38: Pragerski ribnik, ob katerem je bila gostilna »na črno«.....	31
Slika 39: Območje ribiške tekmovalne trase	32
Slika 40: Slika 36: Oznaka za ribiški prostor.....	32
Slika 41: Ribiška koč.....	32
Slika 42: Znak za učno rekreacijsko pot ob Gajskem ribniku.....	32
Slika 43: Table na učno rekreacijski poti	32
Slika 44: Terakotni izdelki na Steinklauberjevi hiši.....	33
Slika 45: Opeka, najdena v okolici opekarne	33
Slika 46: Stanje pragerskega dvorca danes	34
Slika 47: Studenec pred pragerskim dvorcem.....	34
Slika 48: Primer zapisa s QR kodo.....	35
Slika 49: Spletna stran za Vodni stolp.....	35
Slika 50: Naloga o Vodnem stolpu.....	35
Slika 51: Propadla gostilna na območju strelišča	36
Slika 52: Zapuščen izgled strelišča danes	36

KAZALO TABEL

Tabela 1: Temperaturne razmere meteorološke postaje Starše v obdobju 1971-2000	10
Tabela 2: Padavinske razmere meteorološke postaje Starše v obdobju 1971-2000	10
Tabela 3: Prebivalstvo po starostni strukturi leta 2009 in 2019	11
Tabela 4: SWOT analiza (prednosti in slabosti) območja Pragerskega	28
Tabela 5: SWOT analiza (priložnosti in nevarnosti) območja Pragerskega	29

POVZETEK

V raziskovalni nalogi bova predstavili možnosti za razvoj turizma v našem domačem kraju oz. Krajevni skupnosti Pragersko-Gaj. Na razvoj Pragerskega je pomembno vplivala železnica, nezanemarljiv je tudi pomen pragerske gline in s tem povezano opekarstvo. Ker vsakodnevno opazujeva propadle zidove nekdanje opekarne, ki je bila nekoč našemu kraju v ponos in je slovela daleč naokoli, se nama je porodila ideja, kako bi lahko tradicijo našega kraja ponovno oživel. Turizem je danes zagotovo ena izmed gospodarskih dejavnosti, ki se bo v prihodnje še bolj razvijala in nudila priložnosti za razvoj alternativnih oblik množičnega turizma, kot so trajnostni, zeleni in ekoturizem. Meniva, da glina daje našemu kraju izvrstne priložnosti za tovrstni razvoj. Zanimalo naju bo tudi, koliko se učenci naše šole in sokrajani zavedajo možnosti turističnega razvoja Pragerskega. Na osnovi rezultatov bova izdelali predloge za razvoj turizma ter ohranjanja tradicije opekarstva. Razmišljava tudi o vzpostavitvi muzeja, ki bi predstavljal zgodovino opekarstva na Pragerskem. Pri raziskovanju se bova povezali s različnimi društvi, Krajevno skupnostjo Pragersko – Gaj ter posamezniki, ki jim je mar za razvoj našega kraja.

Ključne besede: Pragersko, geografija turizma, glina, opekarstvo

ABSTRACT

In our research paper we are going to present the possibilities for touristical development in our home town, the local community of Pragersko-Gaj. The railway station definitely affected the development of Pragersko and we also can't forget about the meaning of Pragersko clay and potentially the brick industry. Everyday, when we observe the ruins of the old brick factory which brought pride to our town and it was famous everywhere, we came up with the idea of how to bring the tradition of our town back to life. Today, tourism is definitely one of the economic activities, which will progress and offer more opportunities for the development of alternative ways of mass tourism, like sustainable, green and eco tourism. Our opinion is that clay gives our town incredible opportunities for that kind of development. We are also interested in how many students of our school and how many citizens of our town are aware of the opportunities for the touristical development. Based on the results, we will make proposals for the development of tourism and the preservation of the tradition of brick industry in Pragersko. We are also thinking about setting up a museum that would represent the history of brick industry in Pragersko. When researching, we will connect with different societies, the local community of Pragersko – Gaj, and individuals who care about the development of our town.

Key words: Pragersko, tourism geography, clay, brick industry

1 UVOD

Učenki 8. in 9. razreda Osnovne šole Antona Ingoliča Spodnja Polskava, podružnica Pragersko, sva se v letošnjem šolskem letu odločili, da bova izdelali raziskovalno nalogo. Po nekaj uvodnih sestankih skupaj z mentorico sva začeli nizati najrazličnejše ideje ter počasi izluščili rdečo nit najine naloge, ki se nama je zdela zanimiva, uporabna ter aktualna, saj se ukvarja s trajnostnim razvojem našega kraja. V prejšnjih šolskih letih sva sodelovali že pri različnih nalogah v okviru turističnega krožka. Meniva, da je turizem pomembna gospodarska dejavnost, ki lahko s preišljeno ponudbo dolgoročno pripomore k razvoju kraja. Ker naju obe zelo zanima geografija, sva želeli turizem in možnosti njegovega razvoja v kraju osvetliti z geografskega zornega kota. Turizem je namreč močno vpet v geografske danosti, ki jih ponuja neka regija. V nalogi so zato obravnavane naravno in družbeno geografske značilnosti Pragerskega, ki so osnova za razvoj turistične dejavnosti. Podani so lastni predlogi za izboljšanje turistične ponudbe.

1.1 Namen raziskovalne naloge

V raziskovalni nalogi želiva podrobneje predstaviti naravno in družbeno geografske značilnosti Pragerskega, turistično ponudbo kraja, delovanje Turističnega društva Breza ter analizirati razvojne možnosti turizma. Prav tako naju zanima, kaj o turizmu v kraju vedo učenci naše šole in nekateri naključno izbrani sokrajani. S pomočjo SWOT analize želiva izpostaviti prednosti, slabosti, nevarnosti in priložnosti turističnega razvoja na Pragerskem, predvsem pa podati lastne predloge za razvoj turizma v našem kraju.

1.2 Hipoteze

Postavili sva naslednje hipoteze:

- Hipoteza 1 (H1): Krajanje Pragerskega menijo, da bi turiste na Pragersko najbolj pritegnilo strelišče.
- Hipoteza 2 (H2): Pragersko ima slabo razvito infrastrukturo, ki bi podpirala razvoj turizma.
- Hipoteza 3 (H3): V kraju obstaja interes za vzpostavitev različnih turističnih dejavnosti.
- Hipoteza 4 (H4): Pragersko ima možnosti za razvoj trajnostnega turizma.

1.3 Metode dela

Pri izdelavi naloge sva uporabili različne oblike in metode dela, ki so nama omogočile raziskovanje iz različnih perspektiv. Zamisel sva izbrali s pomočjo možganske nevihte. Uporabili sva metodo dela z literaturo, metodo anketiranja, statistično metodo, metodo terenskega dela, SWOT analizo in metodo intervjuvanja.

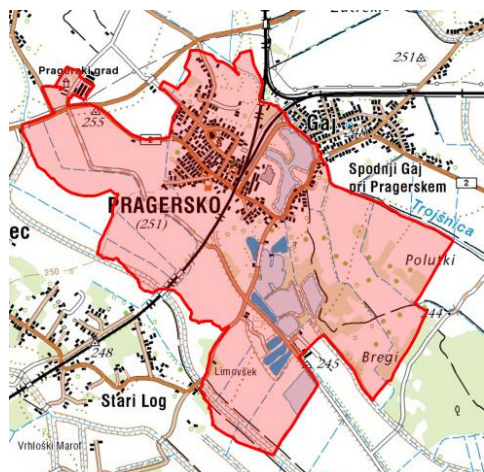
Raziskovalno nalogo sva razdelili na teoretični in raziskovalni del. V teoretičnem delu sva najprej predstavili glavne značilnosti Pragerskega s pomočjo virov in literature. Veliko dragocenih podatkov sva pridobili z intervjuji, v katerih so sodelovali gospa Milena Furek, podpredsednica TD Breza, gospa Ljubica Zgonec Zorko, predsednica Keramičnega ateljeja in razstavnega prostora »Pristava« Slovenska Bistrica ter Matej Arnuš, predsednik KS Pragersko-Gaj. S pomočjo anketnega vprašalnika sva pridobili vpogled v mnenje Pragerčanov do turističnega razvoja kraja. Po končani obdelavi podatkov, sva zapisali ugotovitve. S pomočjo SWOT analize sva predstavili prednosti, slabosti ter priložnosti in nevarnosti razvoja turizma v najinem domačem kraju. Na terenu sva fotografirali obstoječe zanimive in potencialne objekte za razvoj turizma. Ob koncu raziskovalne naloge sva zapisali seznam virov in literature ter svoje delo opremili s prilogami.

2 TEORETIČNI DEL

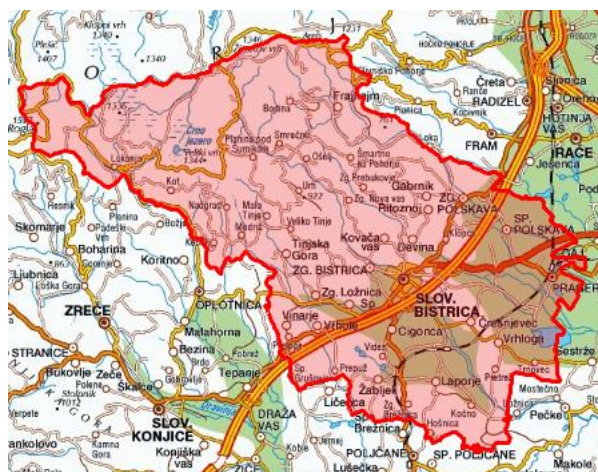
2.1 Naravno geografske značilnosti Pragerskega

Pragersko je urbanizirano naselje v Obpanonski pokrajini, ki leži na jugozahodnem obrobju Dravskega polja, pod obronki Pohorja. Spada v Občino Slovenska Bistrica, ki je ena izmed večjih občin v Sloveniji. Ima pomembno prometno lego, saj leži ob križišču železniških prog iz Ljubljane proti Mariboru in Avstriji ter Ptuj in Madžarski, severno od Pragerskega poteka magistralna cesta Slovenska Bistrica – Ptuj (Pajtler, 2006).

Najbližji kraji, na katere meji, so na severovzhodu Šikole, na severozahodu Spodnja Polskava, na zahodu Leskovec, na jugu Stari log in na vzhodu Cirkovce.

Slika 1: Območje naselja Pragersko (vir: geopedia.si)

Slika 2: Občina Slovenska Bistrica (vir: geopedia.si)

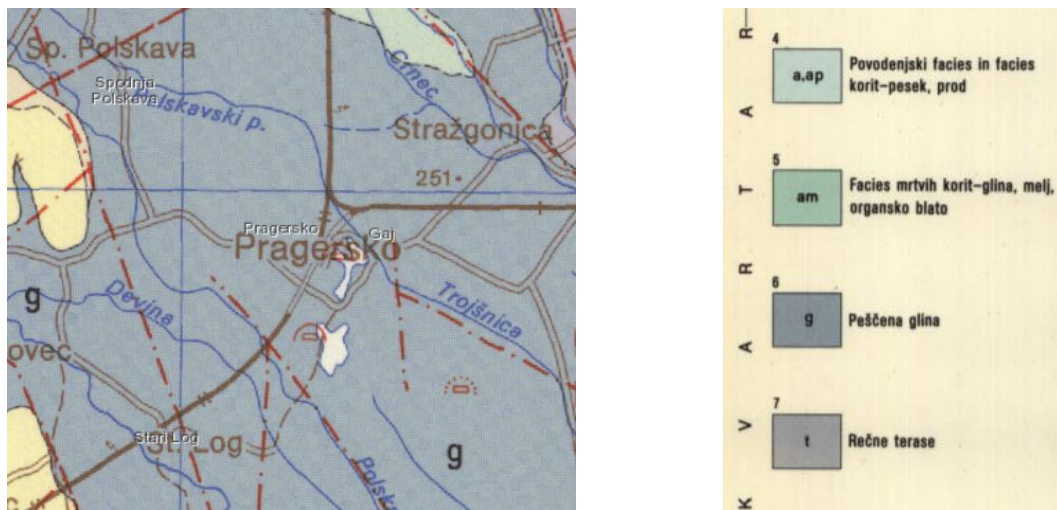
Prevladuje ravnina Dravskega polja, katere povprečna nadmorska višina je 250m. Razteza se v obliki trikotnika med Mariborom, Ptujem in Pragerskim. Pragersko leži na nadmorski višini 251m in zavzema približno 5,5 km².

Slika 3: Prikaz reliefa Dravsko-Ptujskega polja z označenim naseljem Pragersko (vir: geopedia.si)

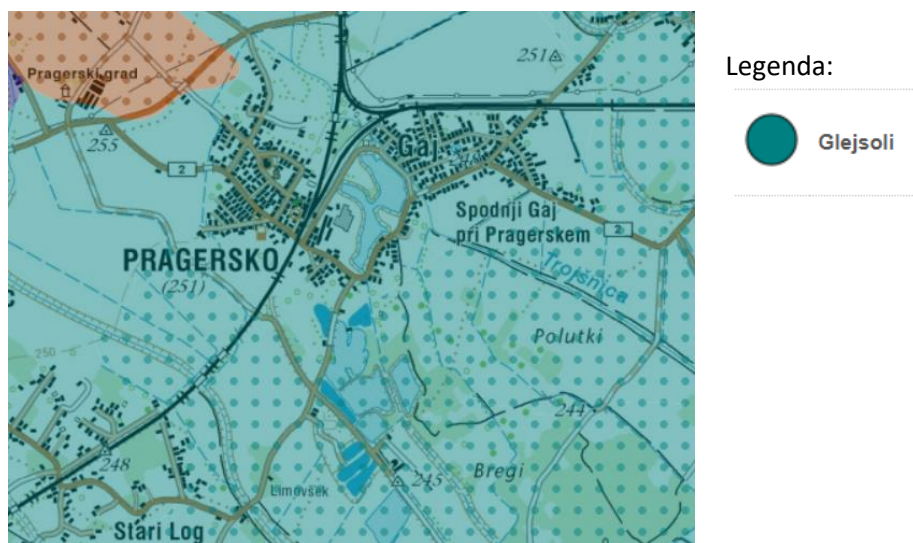
V preteklosti je na kamninsko zgradbo Dravske ravnine odločilno vplivala reka Drava, ki je v pleistocenu tektonsko udorino zapolnila s silikatnim prodom. Na območje Pragerskega so potoki s Pohorja nanесли debele sloje gline, ilovice in peska, na katere se je naslonila cela vrsta opekarn, med njimi dve največji v Račah in na Pragerskem (Perko in Orožen Adamič, 1999).

V kamninski zgradbi prevladuje peščena glina, kar je lepo vidno na geološki karti Slovenije (Geološki zavod Slovenije, 2020).

Slika 4: Kamninska zgradba
(vir: <http://www.egeologija.si/>)

Na nastanek in razvoj prsti poleg matične podlage vplivajo tudi klima, živi svet (vegetacija in živali), relief in čas. Na območju Pragerskega prevladujejo glejsoli, kar po rusko pomeni blatna zemlja. To so z vodo zasičene prsti, kjer prevladujejo procesi, ki so posledica slabe prepustnosti in anerobnih pogojev. V spodnjem delu profila se pojavlja stalna ali začasna zasičenost z vodo. Velika vlažnost ovira rast korenin, mikroorganizmov praktično ni, zato organska snov razpada počasi in se kopiči (Repe, 2006).

Slika 5: Pedološki prikaz Pragerskega (vir: geopedia.si)

Za Dravsko ravan in Pragersko je značilno zmerno celinsko podnebje. Dravska ravan spada med najbolj sončne pokrajine v Sloveniji. Povprečna letna temperatura je okoli 9,5°C. Zime so hladne, januarska temperatura je okoli -1°C. V hladni dobi leta Dravsko polje večkrat prekrije megla (Perko in Orožen Adamič, 1999).

Ker na območju Pragerskega ni meteorološke postaje, sva uporabili podatke sosednje postaje Starše (240 m n. v.), ki je v relativni bližini in na podobni nadmorski višini.

Tabela 1: Temperaturne razmere meteorološke postaje Starše v obdobju 1971-2000

	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sep	okt	nov	dec	leto
Povp. temp. zraka (°C)	-0,6	1,2	5,7	10,6	15,7	18,9	20,7	19,9	15,4	10,4	4,9	0,5	10
Povp. najvišja dnevna temp.	3,5	6,4	11,4	16,5	21,8	24,8	27,0	26,5	21,6	16,0	9,0	3,9	15,7
Povp. najnižja dnevna temp.	-4,3	-3,4	0,6	5,0	9,6	12,9	14,5	14,0	10,1	6,0	1,3	-2,7	5,3

(vir: meteo.arso.gov.si)

Za območje Pragerskega so značilna vroča poletja in hladne zime, medtem ko sta pomlad in jesen zmerno topli. Iz tabele 1 je razvidno, da je najtoplejši mesec julij, ko znaša srednja mesečna temperatura zraka 20,7°C, najhladnejši pa januar, ko je srednja mesečna temperatura -0,6°C. Povprečno najnižje dnevne temperature zraka so v zimskih mesecih, najnižje januarja, ko v povprečju dosežejo -4,3°C. Povprečno najvišje dnevne temperature so junija, julija in avgusta, ko dosežejo med 24,8 in 27°C.

Količina padavin v zahodnem delu Dravske ravnine je okoli 1050 mm, najbolj namočeno je poletje. Poletni dež pada velikokrat v nalivih, ne malokrat z nevihto in točo (Perko in Orožen Adamič, 1999).

Tabela 2: Padavinske razmere meteorološke postaje Starše v obdobju 1971-2000

	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sep	okt	nov	dec	leto
Povp. višina padavin (mm)	41	42	64	63	89	111	104	111	105	87	75	66	959

(vir: meteo.arso.gov.si)

Iz tabele 2 je razvidno, da je bila v obdobju 1971-2000 povprečna letna količina padavin 959 mm. Največ padavin je padlo junija in avgusta, najmanj pa januarja. Za Dravsko polje je značilna precejšna vetrovnost, prevladujejo zahodni vetrovi.

Naravno rastje je predvsem beli gaber, dob in jelša v obrobni gozdicih ter močvirni travniki. V poljedelstvu pridelujejo predvsem koruzo in pšenico (Perko in Orožen Adamič, 1999).

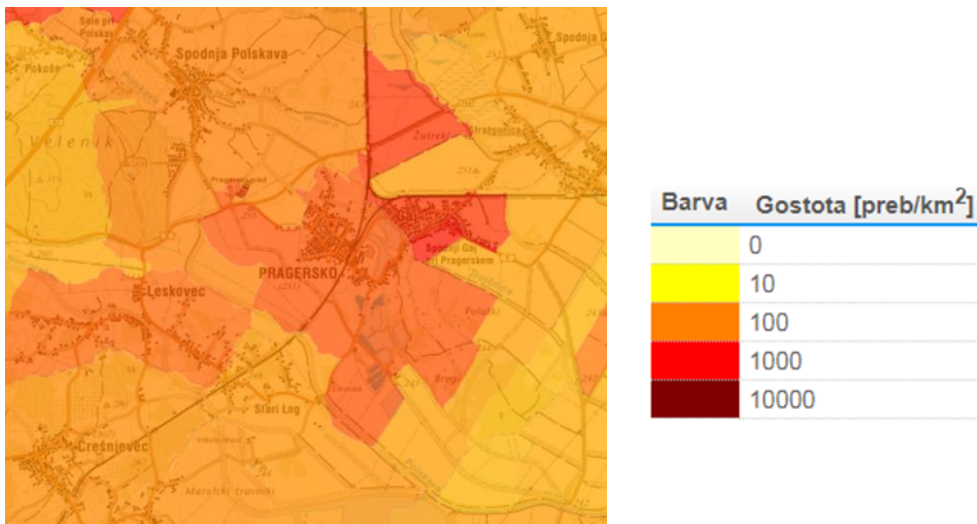
Dravska ravan je v spodnjem delu široka rečna dolina. Njena vodna mreža je zgoščena na neprepustnih ilovnatih nanosih na obrobju, prepustni prodni osrednji del je brez tekočih voda (Perko in Orožen Adamič, 1999).

Skozi Pragersko ne teče noben pomembnejši vodotok. Južno od Pragerskega teče Polskava, ki izvira na vzhodnem Pohorju pri Žigartovem vrhu in se izliva v reko Dravinjo pri Tržcu. Po severnem robu Pragerskega priteče prav tako iz Pohorja Mlinski potok, nadaljuje svojo pot po severnem robu gajskega ribnika in se nato preimenuje v Trojšnico, ki je levi pritok Polskave.

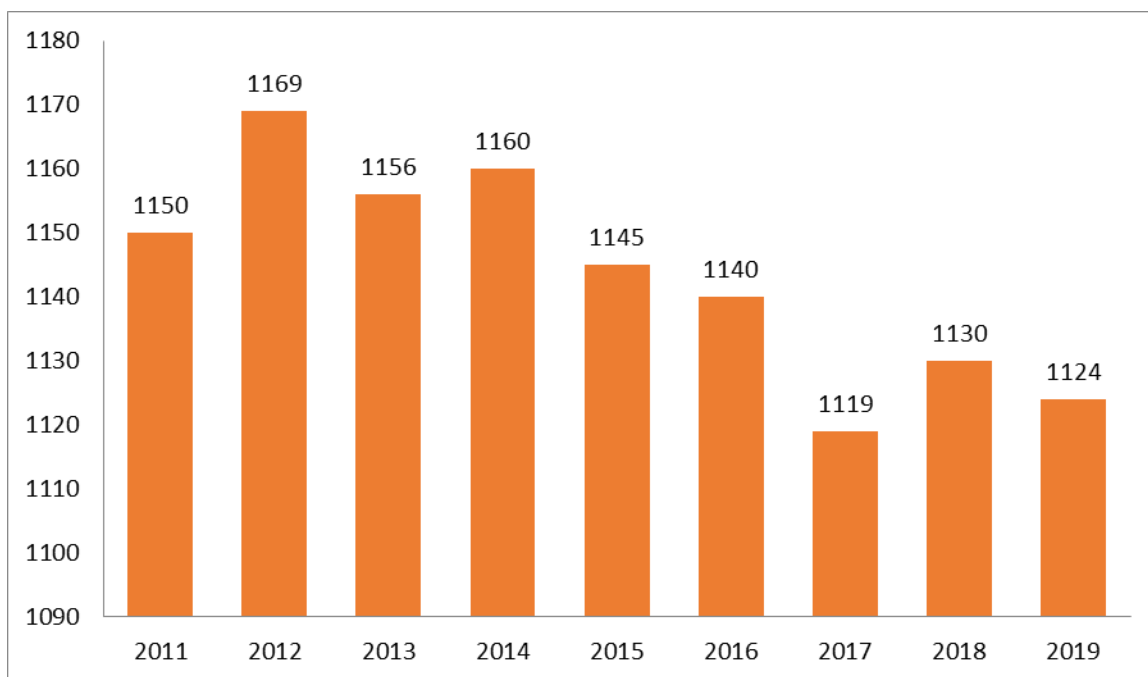
2.2 Družbeno geografske značilnosti Pragerskega

Dravska ravan spada med najgosteje poseljena območja v Sloveniji. Njeno prebivalstvo se je razvijalo pod vplivom večjih mest, ta so Maribor, Ptuj in Ormož.

Na Pragerskem prebiva okoli 1100 prebivalcev. Gostota prebivalstva je približno 205 prebivalcev na km², kar prikazuje slika 6. Kot je razvidno iz slike 7 število prebivalcev na Pragerskem rahlo upada.

Slika 6: Gostota prebivalstva (vir: geopedia.si)

Slika 7: Število prebivalcev Pragerskega med leti 2011 in 2019 (vir: stat.si/SiStat)

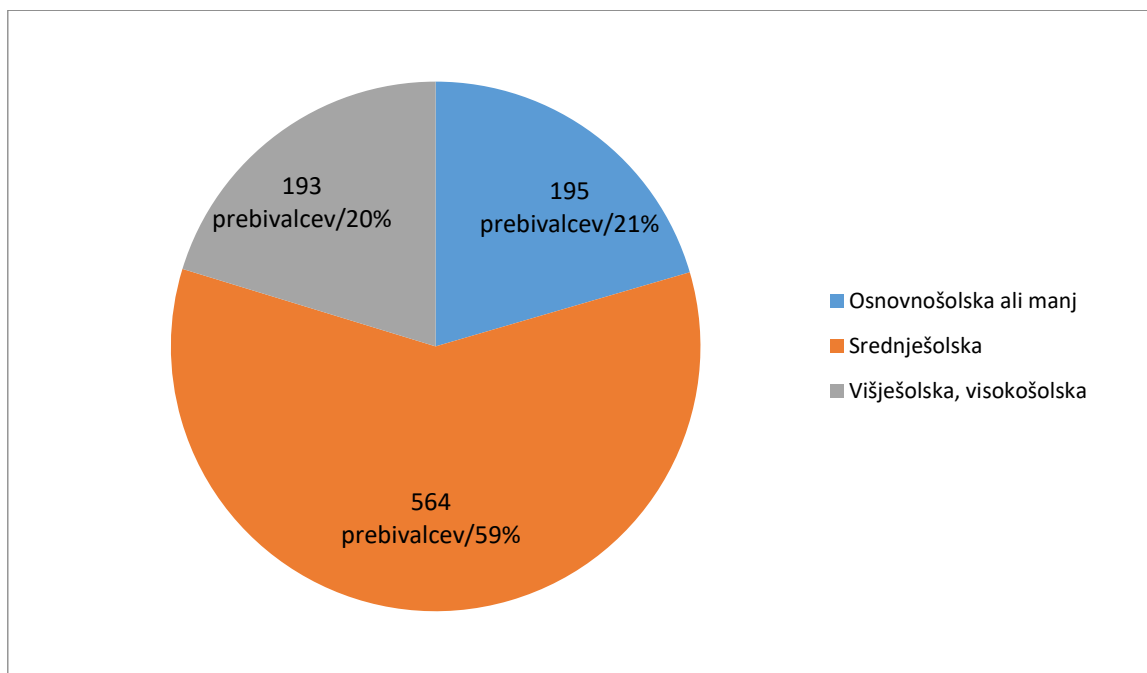
Povprečna starost prebivalcev Pragerskega je leta 2019 znašala 43,4 leta, indeks staranja je 131,7.

Tabela 3: Prebivalstvo po starostni strukturi leta 2009 in 2019

	Skupaj	0-14 let	15-64 let	65 +
2009	1.161	156	826	179
2019	1.124	172	723	229

(vir: stat.si/SiStat)

Večina prebivalcev je zaposlenih v občini Slovenska Bistrica in Maribor. Zaposleni so v industriji, šolstvu, zdravstvu in storitvenih dejavnostih, čeprav je še pred nekaj leti bil poudarek na kmetijstvu. Po podatkih Statističnega urada Slovenije je bilo v letu 2019 na Pragerskem 519 delovno aktivnih prebivalcev in 433 neaktivnih. Po izobrazbeni strukturi prevladuje srednješolska izobrazba, nato osnovnošolska ali manj ter višješolska in visokošolska, kar je razvidno iz slike 9.

Slika 8: Izobrazbena struktura prebivalstva leta 2019 na Pragerskem (vir: stat.si/SiStat)

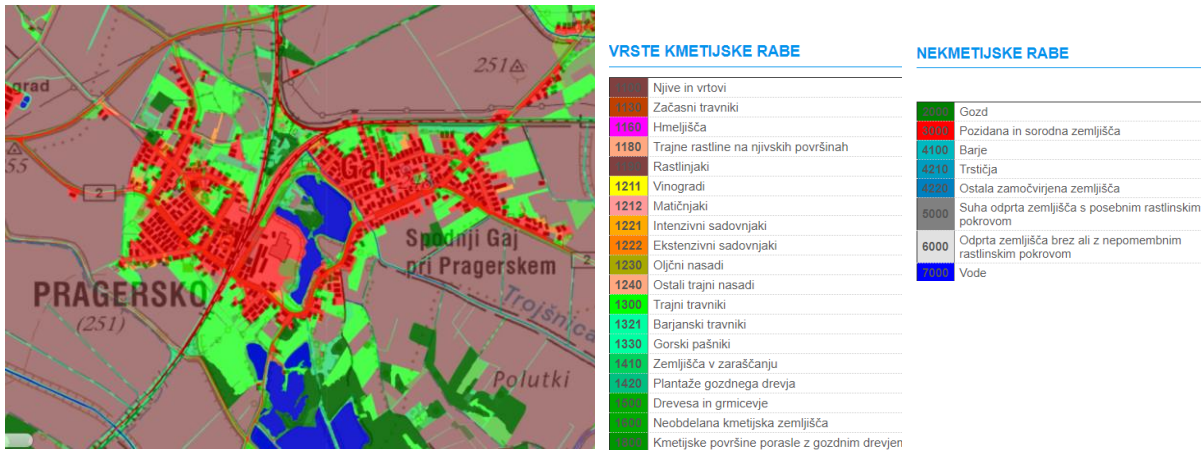
Za gosto naseljeno Dravsko ravan so značilne velike vasi, med katerimi je tudi naše naselje Pragersko. Urbanizacijo Pragerskega je spodbudila izgradnja železnice v drugi polovici 19. stoletja. Svoje je prispevala tudi opekarna, ki se je razvila ob ležiščih gline. Danes je pragerska železniška postaja še vedno pomembno prometno križišče, opekarna pa se je pred leti žal zaprla. Na spodnji sliki je lepo vidno železniško križišče. Severni krak vodi proti Mariboru in dalje proti Avstriji, južni poteka v smeri proti Zidanemu Mostu, proti vzhodu pelje železnica do Ptujja in naprej na Hrvaško.

Slika 9: Železniško križišče na Pragerskem (vir: geopedia.si)

Dravsko polje je ena najbolj primernih pokrajin za kmetijstvo v Sloveniji. Ponaša se z rodovitno prstjo. Posledično sta bili poljedelstvo in živinoreja dolga leta glavni gospodarski panogi. Po 2. svetovni vojni so zemljo veleposestnikov podržavili in jo razdelili med kmete. Največje površine so obdelovale kmetijske zadruge. Obdelovalne površine so namenjene predvsem pridelavi krmnih rastlin (koruza) za živinorejo ter oljne repice za proizvodnjo olja. Manjše kmetije so polikulture. Pomembna je hlevska živinoreja s poudarkom na mlečni živinoreji (Perko in Orožen Adamič, 1999).

Na sliki 11, ki prikazuje vrsto kmetijske in nekmetijske rabe tal, so vidna pozidana zemljišča, ki so strnjena na Pragerskem in se širijo ob vzhodnem železniškem kraku proti Gaju. Z modro barvo so označeni pragerski ribniki. V okolici Pragerskega prevladujejo kmetijske površine, kjer na njivah gojijo koruzo, oljno repico in druge kulture.

Slika 10: Raba tal na Pragerskem (vir: geopedia.si)

2.3 Kratek zgodovinski pregled

Kraj se imenuje po enem izmed lastnikov dvorca, ki stoji v neposredni bližini, na ravnini med Spodnjo Polskavo in Pragerskim, nekoliko odmaknjen od glavne ceste, obdan z bujnim drevjem in zaradi tega tudi prikrit našim pogledom. Širše območje je bilo naseljeno že v času neolitika. V času Rimljanov je skozi Pragersko potekala pomembna cesta, ki je Celje povezovala s Ptujem. Zаметki Pragerskega se ponovno pokažejo v 16. stoletju, ko je Ivan Aigl zgradil dvorec v neposredni bližini današnjega kraja. Eden od kasnejših lastnikov je bil tudi Krištof Prager, ki je v dvorcu bival med letoma 1581 in 1594, ko je umrl. Kraj je dobil ime po Krištofu Pragerju. Večkrat je omenjen tudi grb Pragerjev, s pasjeglavcem na verigi. Danes je okolica dvorca neurejena, sam dvorec pa slabo vzdrževan (Pajtler, 2006).

Kraj se je začel razvijati šele po letu 1845, ko so na Pragerskem zgradili velik kolodvor. Leta 1846 je skozenj zapeljal prvi vlak. Od takrat je življenje v kraju neposredno povezano z železnico. Zaradi izgradnje železnice so se na Pragersko začeli priseljevati ljudje iz različnih krajev po Sloveniji, ki so tukaj dobili službo. Večina si jih je tukaj ustvarila dom (Pajtler, 2006).

Življenje na Pragerskem je 36 let bilo odvisno samo od železnice, dokler ni leta 1900 prišel v vas Franz Ivan Steinklauber in odkril bogato nahajališče gline. To ga je spodbudilo, da je še istega leta na Pragerskem odprl opekarno. Glino so najprej kopali v neposredni bližini opekarne, ko pa je glina pošla, so začeli kopati na drugem mestu. Nova nahajališča so bila blizu opekarne, saj je bil tako transport lažji in cenejši. Ko so kopanje v glinokopu opustili, ga je zaradi bogate podtalnice kmalu zalila voda. Tako je nastalo 14 glinokopov. Vanje so ribiči prinesli ribe. Ime Pragerski ribniki izvira kar od domačinov (Pajtler, 2006).

Slika 11: Opekarna Steinklauber Pragersko (1939). URN:NBN:SI:IMG-AT7AC51Q na <https://dlib.si>.

2.4 Zanimivosti Pragerskega

Med železniško postajo in opekarno stoji vodni stolp, ki je bil zgrajen v začetku prejšnjega stoletja in je do danes le malenkostno spremenil zunanjo podobo. Namenjen je bil zbiranju vode za napajanje parnih lokomotiv. V prvem nadstropju stolpa sta dva velika bazena, v katerih se je zbirala voda ter na osnovi prostega pada tekla skozi posebno napravo v parne lokomotive, ki so se ustavile na postaji Pragersko. Maksimalna skupna zmogljivost rezervoarjev je 60.000 litrov. Bazeni so s cevjo pod zemljo povezani s pipo na drugi strani železnice. Z vodnim stolpom danes upravlja TD Breza Pragersko-Gaj (S QR kodo po Pragerskem, 2018).

V pritličju vodnega stolpa se nahaja muzej železniških eksponatov, ob posebnih priložnostih pa se tam zvrstijo razne razstave, med drugimi tudi razstava velikonočnih pirhov (Pajtler, 2006).

Slika 12: Vodni stolp Tdbreza.si. Pridobljeno 4. december 2019 s <http://url.sio.si/3MW>. Avtorske pravice b. d. od Turistično društvo Breza Pragersko Gaj.

Značilno podobo Pragerskemu danes daje Muzejska lokomotiva Katica, ki je bila narejena leta 1893 na Madžarskem. Vozila je po železniških progah Jugoslavije, zato ima registrsko oznako JŽ-125 037. Voziti je prenehala v 70-ih letih prejšnjega stoletja, po »upokojitvi« so jo pustili na Pragerskem. Pred nekaj leti so v lopi razkuževalnici, ki se nahaja v sredini trikotnega železniškega križišča, našli 5 muzejskih vagonov: tri tretjerazredne, enega, ki je pol prvorazredni in pol drugorazredni ter enega, ki ima notranjost razdeljeno na celice in so ga uporabljali Italijani za prevoz taboriščnikov oz. zapornikov. Člani TD Breza so izrazili željo, da bi enega od tretjerazrednih vagonov imeli na Pragerskem kot »družbo« Katici. Po nekaj zapletih z vandali in prevozom vagon zdaj stoji ob Katici ter ga člani TD Breza občasno izkoristijo za različne razstave (M. Furek, osebna komunikacija, december 2019; Munda, 2019).

Slika 13: Lokomotiva Katica (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

V neposredni bližini železniške postaje se nahaja cerkev Marijinega brezmadežnega srca. Zgrajena je bila leta 2003, ko so podrli staro kapelico, ki je dolga leta služila kot cerkev. Nova cerkev na Pragerskem

je posebna zaradi svoje preprostosti, visokega stropa v obliki ladijskega dna in velikega oltarja iz belega marmorja. Na stranskih stenah cerkve visijo slike, platna, ki predstavljajo Križev pot. V visokem zvoniku visijo štirje veliki zvonovi, ki zvonijo vsakih 15 minut. V cerkvi je dolga leta maševal gospod Karel Drofenik (Pragerske zgradbe govorijo, 2017). Avgusta 2019 je župnik postal gospod Marjan Ristič.

Slika 14: Cerkev Marijinega brezmadežnega srca (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

Danes je Pragersko znano tudi po Olimpijskem strelskem centru Gaj, ki se nahaja kilometer jugozahodno od centra kraja. Gre za najmodernejšo športno strelišče v državi. Nova dvorana, ki sprejme tudi do 1100 ljudi, stoji tik ob strelišču za glinaste golobe. Namenjena je strelskim tekmovanjem kot tudi kulturnim in zabavnim prireditvam. Vsako leto se tam zgodi vsaj eno večje tekmovanje. Zadnje večje je bilo leta 2017, ko je tam potekala tekma za svetovni pokal v različnih kategorijah, največje pa se je zgodilo leta 2015, ko je tam potekalo evropsko prvenstvo v streljanju na glinaste golobe. Na strelišče smo domačini bili še posebej ponosni, saj je bilo še pred nekaj leti eno najmodernejših v državi, danes pa, žal, postopoma propada. (Strelski center Gaj šport, Pragersko, 2019).

Slika 15: Strelski center Gaj Sportnicentri.si. Pridobljeno 10. december 2019 s <http://url.sio.si/3MU>. Avtorske pravice 2006 od Združenje športnih centrov Slovenije.

Slika 16: Športna dvorana pri strelišču (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

V neposredni bližini kraja in strelišča se nahajajo ribniki, ki so nastali zaradi izkopavanja gline. Ko je podtalnica zalila glinokop, so ribiči v njih naselili ribe in nastali so ribniki. Z njimi trenutno upravlja Ribiška družina Slovenska Bistrica, pri urejanju okolice pomaga tudi KS Pragersko-Gaj. Ob največjem ribniku, tako imenovanem Gajskem ribniku, se nahaja učno rekreacijska pot s trim postajami in nekaj ribiškimi pomoli. Ta ribnik je zaradi svojih rib najbolj priljubljen med ribiči, ki tja pridejo tudi za več dni. V ribnikih domujejo različne vrste rib, med njimi krap, ščuka, som, smuč, somič, babuška, pa tudi race, družina labodov in druge ptice. Na ribniku se pojavi tudi redka štiriperesna marzilija (Po poti z ribniško deklico, 2015).

Slika 17: Pragerski ribnik (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

Med vsemi temi znamenitostmi se na Pragerskem najdejo tudi različne zgradbe, ki segajo v 19. oz. 20. stoletje. Med njimi so najbolj poznane stanovanjske vile, Vila Klasinc, Vila Verlak, Nekrepova vila ter Kulturni dom in Rdeča hiša. Družina Nekrep vsako leto vabi na Dan odprtih vrat Vile in vrta Nekrep, ki je začel nastajati že leta 1904. V sedanji podobi ga oblikujejo zadnjih devet let kot prostor sožitja z naravo.

Slika 18: Vila Nekrep Novice.si. Pridobljeno 11. januar 2020 s <https://novice.si/page/pragersko-na-ogled-vile-vrta-nekrep/>

3 RAZISKOVALNI DEL NALOGE

3.1 Turistično društvo Breza

Da bi pridobili čim več informacij o turizmu na Pragerskem, sva naredili intervju s podpredsednico Turističnega društva Breza Pragersko-Gaj, gospo Mileno Furek, ki v njem deluje že vrsto let. Turistično društvo je zelo aktivno, zato nama je intervjuvanka lahko podala veliko zanimivih informacij. Z njenimi odgovori sva si pomagali pri nadaljnjem raziskovanju.

Turistično društvo Breza Pragersko-Gaj (v nadaljevanju TD Breza) letos zaokroža 15 let delovanja in v teh letih so izvedli veliko število prireditev in različnih dogodkov. Med najpomembnejšimi in največjimi prireditvami, ki jih pripravljajo, je mednarodna razstava cvetja, spuščanje gregorčkov po Trojšnjici, pustno rajanje za otroke, martinovanje, postavljanje jaslic na vodi ter pozdrav poletju.

Mednarodna razstava cvetja, ki ne ovone, pripravijo vsako leto. Gre za razstavo cvetja, narejenega v glavnem iz krep papirja in drugih materialov, ki jih pri izdelovanju uporabljajo razstavljalke in razstavljalci. Ti prihajajo iz vse Slovenije, pa tudi iz sosednje Hrvaške in Avstrije. Izdelovanje cvetja iz krep papirja je slovenska dediščina in tudi člani društva pripravljajo številne delavnice, kjer prenašajo znanje na mlajše rodove in vse, ki se tega želijo naučiti. Razstava je izjemno dobro obiskana, saj si jo ogleda preko 1000 obiskovalcev.

Na pustni ponedeljek popoldne povabijo otroke in njihove starše na prijetno rajanje v Dom kulture. Obisk je vsako leto večji, posebej veseli pa so, da pride vsako leto več maskiranih družin. Gospa Furek meni, da je to slovenska tradicija in da je prav, da jo negujemo.

Spuščanje gregorčkov po Trojšnjici se odvija vsako leto 12. marca, ko pravijo, da se ptički ženijo. Gre za slovenski praznik ljubezni in zaljubljenec, prav tako pa je praznik povezan z začetkom pomladi. Zato so v nekaterih krajih predvsem obrtniki na predvečer Gregorjevega v »vodo vrgli luč« - na deščicah ali v narejenih hišicah so po vodi spustili prižgane sveče, saj je dan vedno daljši in bodo lahko delali ob dnevni svetlobi, ne le ob svečah kot pozimi. Člani TD Breza sicer te prireditve ne pripravijo na predvečer Gregorjevega, če je le-ta med tednom, saj so ljudje zaposleni. Želijo, da pridejo starši s svojimi otroki, zato to storijo Gregorjevemu najbližjo nedeljo. Otroci skupaj s starši prinesejo svoje »gregorčke«, v katerih nato prižgejo svečke in jih spustijo po potočku. Pomagajo jim gasilci, ki gregorčke poberejo iz potoka, da ne onesnažujejo okolja. Zbere se precej ljudi, s čimer so v TD Breza zelo zadovoljni.

Pozdrav poletju je prireditev, ki jo pripravijo ob koncu šolskega leta. Za otroke pripravijo igrala, razne igre, različne zanimive koticke, pogostijo jih s sokom in palačinkami. Veseli jih, da je otroško igrišče v Gaju vsako leto bolj polno in da se vsi prijetno zabavajo.

Na martinovo popoldan pripravijo pred vodnim stolpom šaljivi krst mošta, domačini pa prinesejo poskusit svoj vinski pridelek.

V decembru že kar nekaj let postavljajo na ribnik v Gaju plavajoče jaslice, ki jih osvetlijo in okrasijo z lučkami in smrečicami. Še vedno so to edine tovrstne jaslice na Slovenskem, ogleda pa si jih veliko obiskovalcev.

To so le najpomembnejše prireditve, ki jih pripravljajo in z obiskom vseh so izredno zadovoljni, saj jih ne nazadnje pripravljajo za ljudi in veseli so, če jih ti sprejmejo in se jih udeležujejo.

TD Breza so tudi skrbniki vodnega stolpa, stavbe, ki je bila dograjena v začetku 20. stoletja in je služila za oskrbovanje parnih lokomotiv z vodo. Stolp so uredili in v njem postavili na ogled različne predmete, povezane z zgodovino kraja in železnice. Naš kraj je namreč v svojem nastanku tesno povezan z izgradnjo železnice Dunaj–Trst. Tako je zbirka predmetov na ogled obiskovalcem in gospa Furek nama je povedala, da si jo je ogledalo že lepo število obiskovalcev iz drugih krajev. V društvu imajo dva turistična vodnika z licenco in v sodelovanju s TIC Slovenska Bistrica sprejemata in vodita obiskovalce na ogled cerkve, stolpa in drugih krajevnih znamenitosti. Prav tako sodelujejo s Strelskim centrom Gaj,

ki pripravlja tekmovanja na evropski in svetovni ravni in tam predstavljajo naš kraj. Ob vseh aktivnostih v domačem kraju se udeležujejo raznih razstav in sejmov drugod po Sloveniji. Ob teh priložnostih radi vabijo obiskovalce na Pragersko.

TD Breza je izdalo dve zloženki, prvo o kraju, drugo pa o vodnem stolpu, pred tem pa še knjigo o Pragerskem, ki je odpotovala že v mnogo krajev po Sloveniji, pa tudi v tujino.

Gospa Milena Furek meni, da ima kraj dober potencial za razvoj turizma, a je marsikaj povezano z denarjem in urejenostjo turistične infrastrukture. Pravi, da »pokazati imamo kaj, morda še ne znamo prav pripeljati turistov k nam.« Na razstavi cvetja ponujajo obiskovalcem, ki pridejo iz vseh koncev Slovenije, tudi možnost ogleda kraja in odzvali so se z ogledom cerkve, stolpa in muzejske lokomotive ter vagona. Povezujejo se tudi s TIC Slov. Bistrica, ki jim pošlje kakšno skupino, ko si želi ob Slovenski Bistrici ogledati še kaj drugega.

Največ turistov pride takrat, ko so v Strelnem centru večja tekmovanja. Večinoma si želijo ogledati cerkev in vodni stolp. Za Pragersko je značilen obisk številnih ribičev z vseh koncev, ki zelo radi lovijo v bogatih pragerskih ribnikih. Gospa Furek meni, da morajo v kraju storiti še marsikaj za promocijo, če želijo obisk.

Največja pomanjkljivost naj bi bilo informiranje o kraju oz. reklama za kraj. Potrebno bi bilo pripraviti več odmevnih dogodkov, ki bi privabili v kraj ljudi. Ko jih pripravljajo, morda malce pozabijo na reklamiranje v različnih medijih. Trdi, da je potrebno vztrajati, saj prvič prireditve še ne bo pritegnila zelenega števila, v naslednjih letih pa se »zna prijeti«. Nujna je povezava s TIC Slovenska Bistrica, morda tudi s Ptujem, kamor prihajajo turisti in bi si morda radi ogledali in doživeli še kaj. Morali bi izboljšati predvsem gostinsko ponudbo, saj zdaj težko svetujejo obiskovalcu, kje naj se ustavi, medtem ko za hrano tako rekoč ni ponudbe.

Na območju med Pohorjem in Halozami je vse leto izjemno veliko tako turističnih kot tudi kulturnih prireditev. Morda se včasih na dan zvrstijo celo dva, trije ali več dogodkov, kar pomeni tudi razdrobljenost obiskovalcev. Glede odpravljanja na prireditve gospa Furek meni, da smo postali »zapečkarji«, tako da je včasih na odlični prireditvi obisk preskromen. V okviru Lokalnih akcijskih skupin (LAS), ki zajemajo občine, vezane na Pohorje, se pripravlja projekt »Ponosni na Pohorje«, s katerim bodo vabili turiste na to območje. Vanj je zajeta tudi Občina Slovenska Bistrica. To je priložnost, da se s svojo ponudbo vključi tudi Pragersko.

Lani so v TD Breza sodelovali v projektu oživljanja pragerskih ribnikov, saj želijo v to lepo naravno okolje pripeljati čim več ljudi. Predlogi, ki so jih v raziskovalnem projektu pripravili študentje mariborske univerze, so izjemni in prizadevajo si, da bi ne ostalo samo pri teoretičnih rezultatih projekta. Prav tako se vključujejo v ponudbo TIC in sodelujejo z RIC Slov. Bistrica. Radi sodelujejo s šolo, kjer se rodi veliko dobrih idej in kar nekaj jih sicer še čaka na realizacijo, a so tako dobre, da se bodo zagotovo uresničile.

Ob tem »oživljajo« tudi muzejski vagon, v njem pripravljajo pravljичne urice za otroke, v prihodnje začenjajo z delavnicami tudi za odrasle, ki jih bodo promovirali tudi izven kraja. Sicer pa kraj promovirajo na vseh prireditvah, kjer sodelujejo, na sejmu Alpe-Adria v Ljubljani, na Podobah bistriških domačij, na spletnih straneh. Trudijo se, da o vsaki prireditvi poročajo v javnih občilih in v njih tudi vabijo na prireditve v kraju.

Društvo sodeluje z vsemi društvi v kraju, udeležijo se vsake prireditve, kjer njihovo prisotnost želijo. Prav tako se povezujejo z društvi v okviru Medobčinske turistične zveze Slovenska Bistrica in sodelujejo na prireditvah, pogosto pri njih izvajajo delavnice ali pa obišejo naše dogodke.

Razmišljali so že o sodelovanju s sosednjimi kraji oz. društvi, predlog je zajet tudi v projektu o oživitvi ribnikov. Menijo, da bi bil TIC v kraju zelo dobrodošel, morda kje v bližini železniške postaje. Ideja je, da bi ga opremili s kakšnimi kolesi za izposojajo, s katerimi bi si obiskovalci lahko sami ogledali kraj in njegove znamenitosti. Povezati bi se morali tudi s Strelnim centrom Gaj, da bi usmerjal obiskovalce vanj ali pa bi ob večjih dogodkih ta deloval kar na strelišču.

Želijo, da bi kraj postal turistično zanimiv, zato se trudijo s prireditvami in s predstavljanjem njegovih možnosti povsod, kjer se pojavijo. Upajo, da bo čim prej usposobljena oz. realizirana raziskovalna naloga osnovnošolcev »Lov za Pragerjevim zakladom«, ko si bodo obiskovalci sami ali s spremstvom svojega ali lokalnega vodnika ogledali zanimivosti kraja.

Prizadevali si bodo, da bi se uresničili načrti za oživitev ribnikov, še naprej bodo pripravljali prireditve, s katerimi bodo privabljali v naš kraj obiskovalce. Želijo dokončno urediti vodni stolp in v njem pripraviti razstavo domačina Franca Pajtlerja ter predmetov, ki so jim jih podarili krajani. Želijo izdati novo zloženko o društvu in kraju.

Po pogovoru z gospo Mileno Furek sva spoznali zametke turizma na Pragerskem in možnosti za njegov nadaljnji razvoj. Ugotovili sva, da si TD Breza prizadeva privabiti turiste in spodbuditi krajane k aktivnemu preživljanju prostega časa, zato skozi celo leto organizira najrazličnejše prireditve. Prav tako se predstavniki društva udeležujejo številnih dogodkov širom po Sloveniji, da bi predstavili svoje delo ter promovirali Pragersko.

3.2 Strelski center Gaj

Februarja 2020 sva naredili intervju s predstavnikom pragerskega strelišča. Želeli sva se osebno sestati z lastnikom podjetja Strelski center Gaj, gospodom Igorjem Rakušo, vendar je bil pripravljen na vprašanja odgovoriti le po elektronski pošti. Zanimalo naju je, koliko obiskovalcev dobijo letno, od kod le-ti prihajajo, kako dolgo po navadi ostanejo ter kje prenočijo, saj na Pragerskem ni tovrstnih kapacitet.

Letno jih obiše okoli 7000 do 8000 obiskovalcev. Največ jih je v času med aprilom in oktobrom. Prihajajo iz Slovenije in Avstrije, pa tudi iz ostalih evropskih držav, občasno tudi iz držav tretjega sveta. V času tekmovanja, glede na rang tekmovanja, prihajajo iz vsega sveta. Prenočijo v hotelih v Mariboru, Slovenski Bistrici in Ptujju. Obstaja več različnih panog pri streljanju na glinaste golobe: trap, double trap, skit, kompak. Poleg streljanja na glinaste golobe, je možno streljati tudi z orožjem malega in velikega kalibra na 25, 50 in 100 metrov ter na elektronske tarče. Po rangi sodi strelišče med največja evropska strelišča. Njihov cilj je privabiti še več strelcev, organizirati strelske kampe za državne reprezentance in omogočiti nočitve na samem strelišču.

Na podlagi intervjuja sva izvedeli veliko stvari, ki so nama pomagale pri izdelavi SWOT analize in najinih predlogov.

3.3 Pragerska glina

Mineralne surovine so pomembne za moderno gospodarstvo, razvoj industrije, gradbeništva in kmetijstva. Glina je skupno ime za drobnozrnate sedimente, ki dobro absorbirajo vodo in se lahko v vlažnem stanju oblikujejo. Uporablja se že od predrimskih časov, ko so jo žgali v preprosto keramiko. Danes je prisotna tudi v kozmetiki, farmaciji, umetnosti. Pragersko glino uvrščamo med glin vzhodne Slovenije, to je Pomurja, Prekmurja in Podravja (Rokavec, 2014).

Zagotovo je glina prispevala pomemben pečat razvoju Pragerskega, saj se je na osnovi bogatih nahajališč razvilo opekarstvo.

Pri pouku likovne umetnosti velikokrat ustvarjamo najrazličnejše izdelke iz glin. Da je glina zelo zanimiva surovina, nama je potrdila tudi gospa Ljubica Zgonec Zorko, s katero sva se sestali ob začetku najinega raziskovanja novembra 2019. Že dlje časa dela v Centru za keramiko v Slovenski Bistrici. Z veseljem nama je prisluhnila ter z nama delila njeno znanje in predloge.

Pogovarjale smo se o glini na slovenskih tleh. Večina glin, ki se uporablja v Sloveniji, je, po njenih besedah, kupljena v Avstriji, saj imajo tam stroje za prečiščevanje. V Sloveniji glino prečiščujejo le v Novem mestu. Zanimalo naju je tudi, če je glina zdravilna. Razložila nama je, da je vsaka glina zdravilna,

vendar moraš imeti certifikate, če želiš to dokazati. Večkrat je poudarila, da je glina mati zemlja in da smo se ljudje v zadnjih nekaj letih začeli vračati k temu elementu. Obstajajo tri vrste glinene dediščine, industrijska dediščina, rokodelska kulturna dediščina in glina keramika kot sodobna likovna zvrst. Gospa Ljubica Zgonec Zorko je objasnila, da je pomembno kdaj začne glina sintrat. Sintranje je postopek, pri katerem se glina začne sama zaradi vročine spreminjati oz. deformirati. Tako se določi, do kdaj se lahko glino žge, da je primerna za uporabo. Glina, ki prenese višje temperature, je zelo uporabna. Zanimalo naju je, kaj ve o opekarni na Pragerskem. Povedala nama je, da je bila ta opekarna ena izmed najboljših. Imela je novo tehnologijo in še leta 1999 so žgali v njenih pečeh izdelke, ki danes stojijo na Pragerskem. Zaprla naj bi se po tem, ko so jo kupili Avstrijci. Ob koncu intervjuja je predlagala, da se odpraviva v Slovensko Bistrico na grad, kjer je razstava slovenske keramike. Naš intervju se je končal v pozitivnem vzdušju in z veseljem sva se dokončno podali v nadaljevanje najinega raziskovanja, v katerem sva razmišljali, kako bi lahko pragersko glino uporabili v prid razvoju našega kraja.

3.4 Anketa

V sklopu raziskovalnega dela sva uporabili anketni vprašalnik, ki se nahaja v prilogi. V anketi je sodelovalo 100 učencev, od tega 50 učencev prve in druge triade ter 50 učencev tretje triade Osnovne šole Antona Ingoliča Spodnja Polskava, podružnica Pragersko. V anketi je prav tako sodelovalo 100 anketirancev, ki so domačini na Pragerskem, in sicer 50 anketirancev med 15 in 65 letom ter 50 starejših od 65 let.

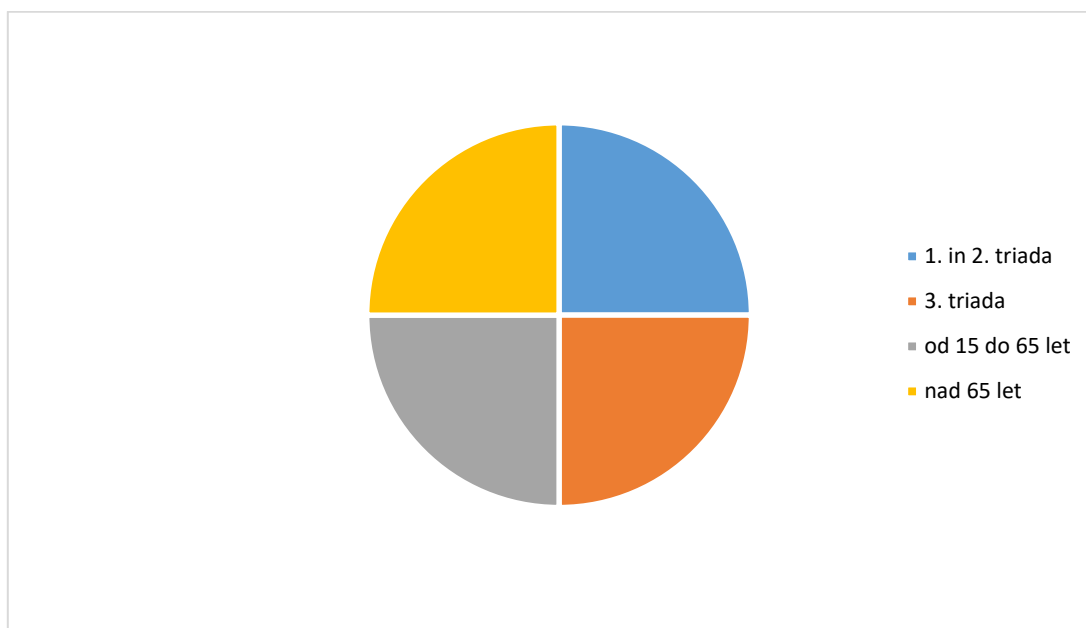
Ugotoviti sva želeli:

- starost anketirancev,
- njihovo poznavanje znamenitosti na Pragerskem,
- ali vedo, kaj je trajnostni turizem,
- mnenje o možnostih razvoja turizma na Pragerskem.

Rezultate sva predstavili s pomočjo grafov.

3.4.1 Rezultati ankete

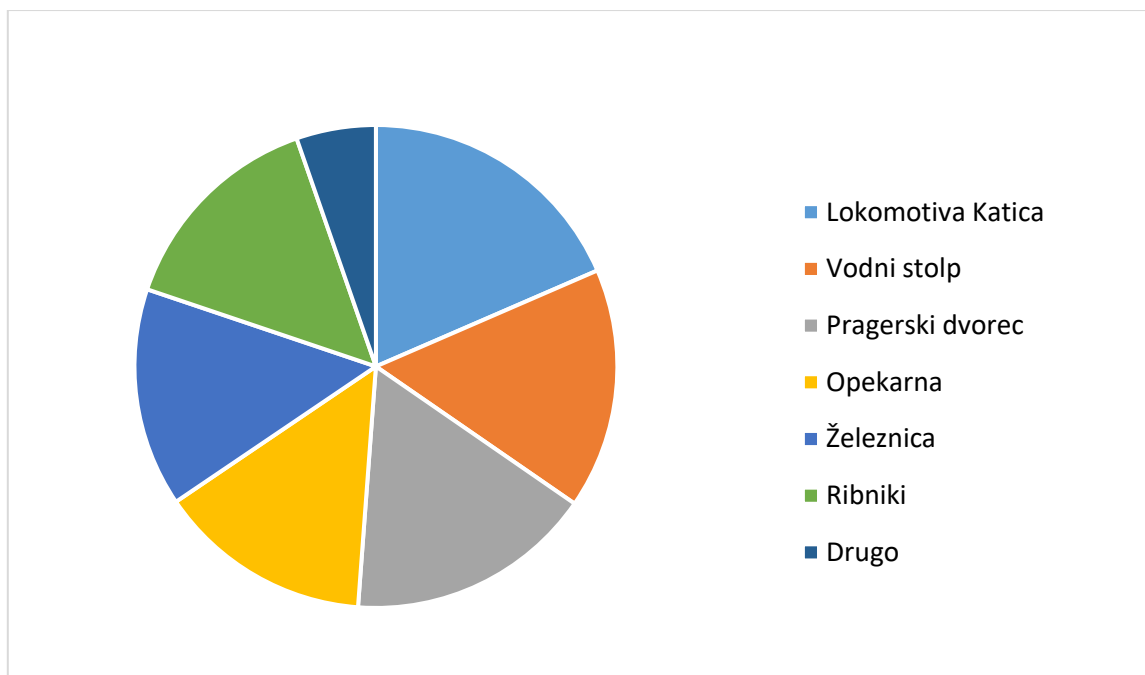
1. Starost

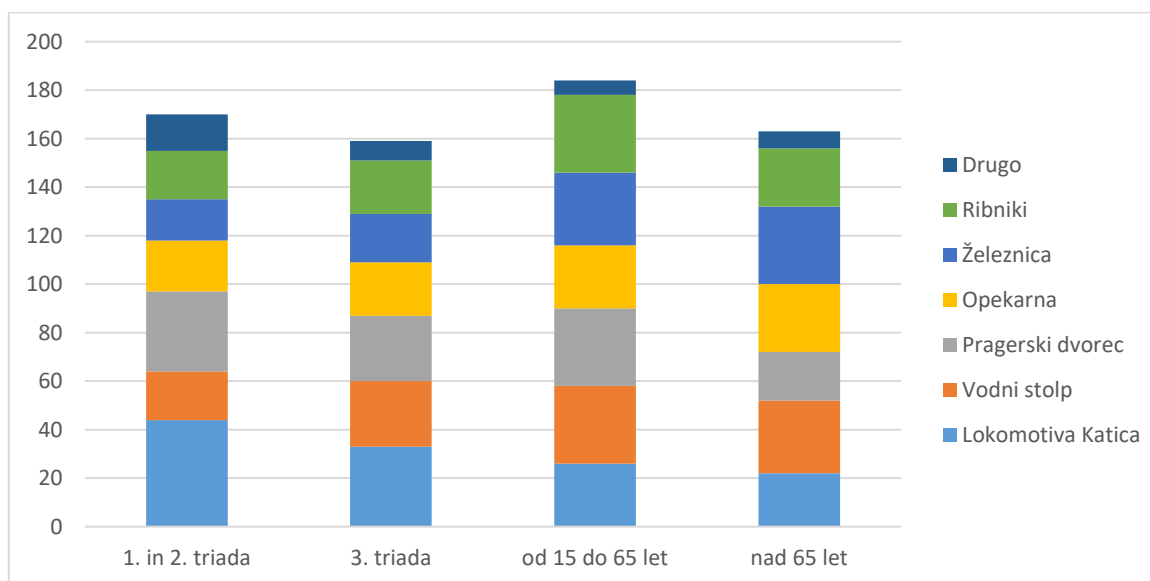
Slika 19: Starost anketirancev

Za reševanje ankete sva izbrali 200 anketirancev, ki sva jih razdelili v štiri starostne skupine. Zanimalo naju je, če bodo velike razlike med njimi glede na starost. Anketo je reševalo 100 osnovnošolcev, 50 iz 1. in 2. triade in 50 iz 3. triade. Ostali anketiranci so bili domačini Pragerskega. Od teh je bilo 50 anketirancev starih med 15 in 65 letom, 50 pa nad 65 letom.

2. Znamenitosti

Slika 20: Poznavanje znamenitosti na Pragerskem

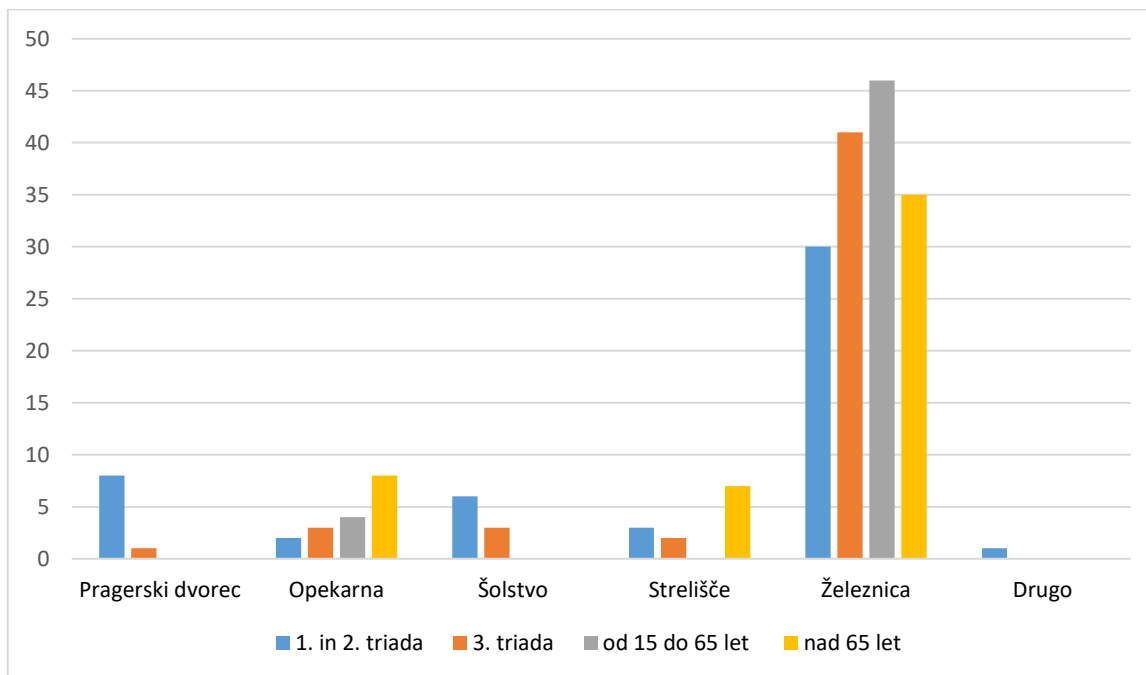

Slika 21: Poznavanje znamenitosti na Pragerskem glede na starost anketirancev

Želeli sva izvedeti, katere znamenitosti na Pragerskem poznajo anketiranci. Na voljo je bilo 6 možnih prostih odgovorov. Zapisali so zelo veliko različnih. Največkrat so se pojavljali naslednji: lokomotiva Katica, vodni stolp, pragerski dvorec, opekarna, železnica in ribniki. Med drugimi odgovori so se pojavili: strelišče, spomenik NOB in pragerske vile, med njimi Nekrepova vila, Klasinčeva vila in Verlakova vila. Presenetilo naju je, da so učenci 1. in 2. triade poznali pragerski dvorec, saj je od samega središča naselja precej oddaljen in skrit za poslopji Perutnine Ptuj. Anketiranci nad 65 let so pragerski dvorec proti pričakovanju le malokrat navedli v odgovor. Predvsem pri mlajših sva pričakovali, da bodo

večkrat navedli cerkev, saj jih šolska pot vodi mimo nje. Med šestimi najpogostejšimi ni velikih razlik, najbolj izstopa »pragerska Katica«.

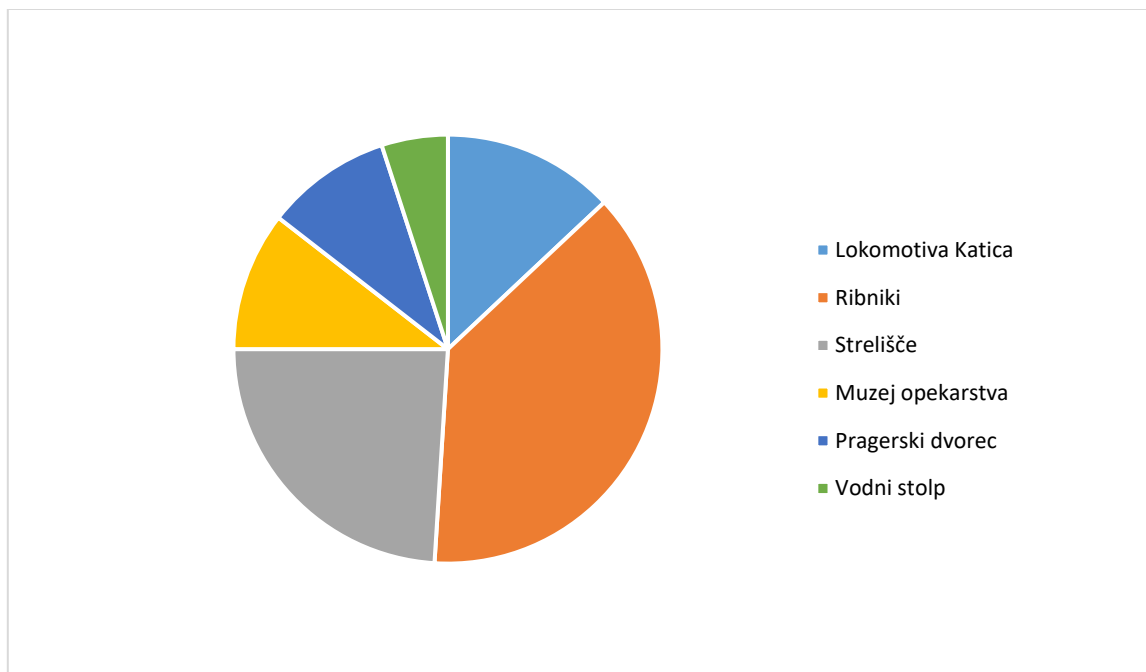
3. Razvoj Pragerskega

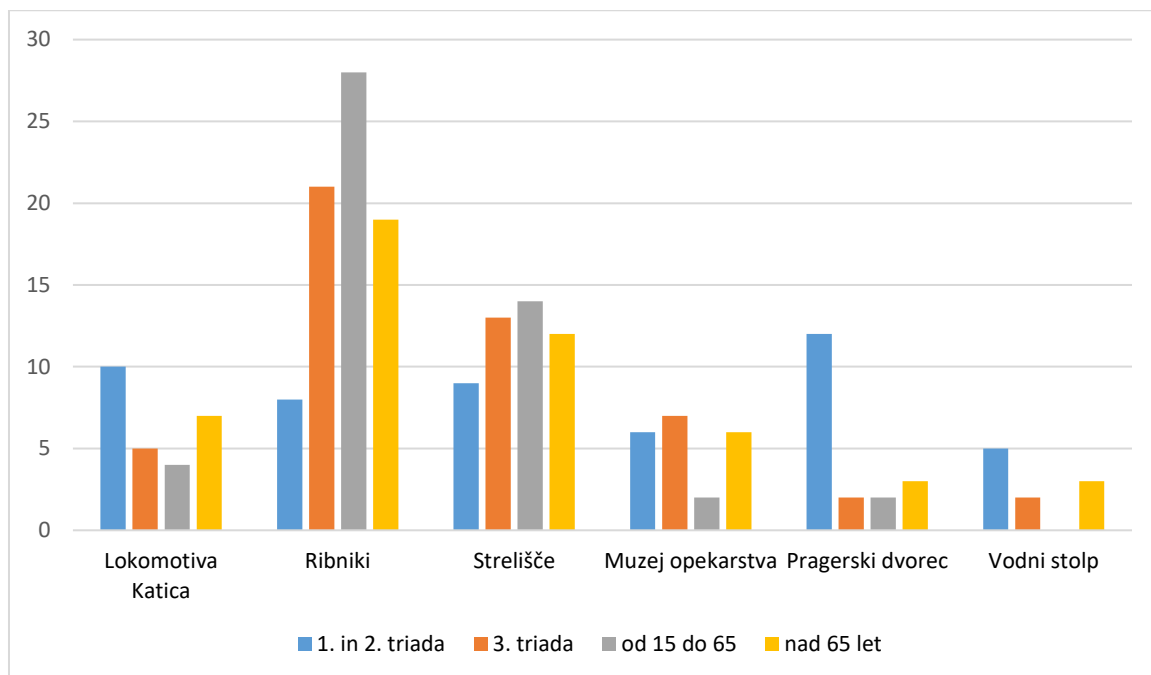
Slika 22: Vpliv na razvoj Pragerskega

Z anketo sva ugotovili, da večina Pragerčanov meni, da je železnica najbolj vplivala na razvoj Pragerskega. To sva tudi pričakovali, saj je železnica vzpodbudila urbanizacijo na Pragerskem.

4. Znamenitosti, ki bi privabile turiste

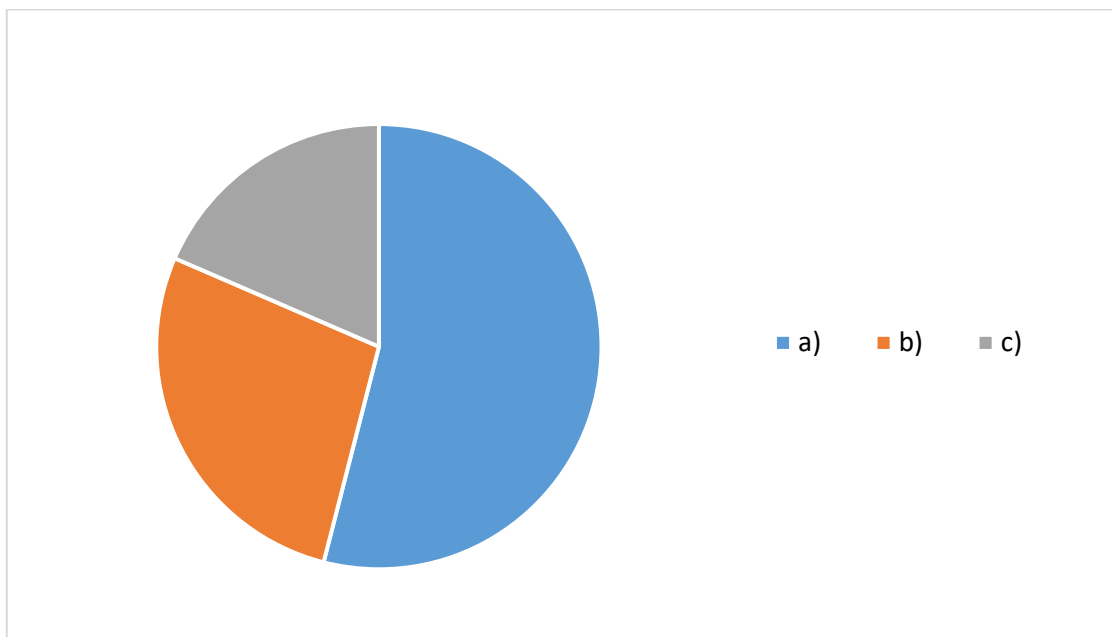
Slika 23: Znamenitosti, ki bi privabile turiste

Slika 24: Znamenitosti, ki bi privabile turiste glede na starost anketirancev

S tem vprašanjem sva želeli ugotoviti, katera znamenitost bi po mnenju anketirancev najbolj privabila turiste na Pragersko. Učenci 1. in 2. triade so tudi tukaj izpostavili pragerski dvorec. Iz grafa je razvidno, da ljudje med 15 in 65 letom možnosti razvoja turizma vidijo v ribnikih. Vsi anketiranci so mnenja, da bi ribniki najbolj privabili turiste.

5. Trajnostni turizem

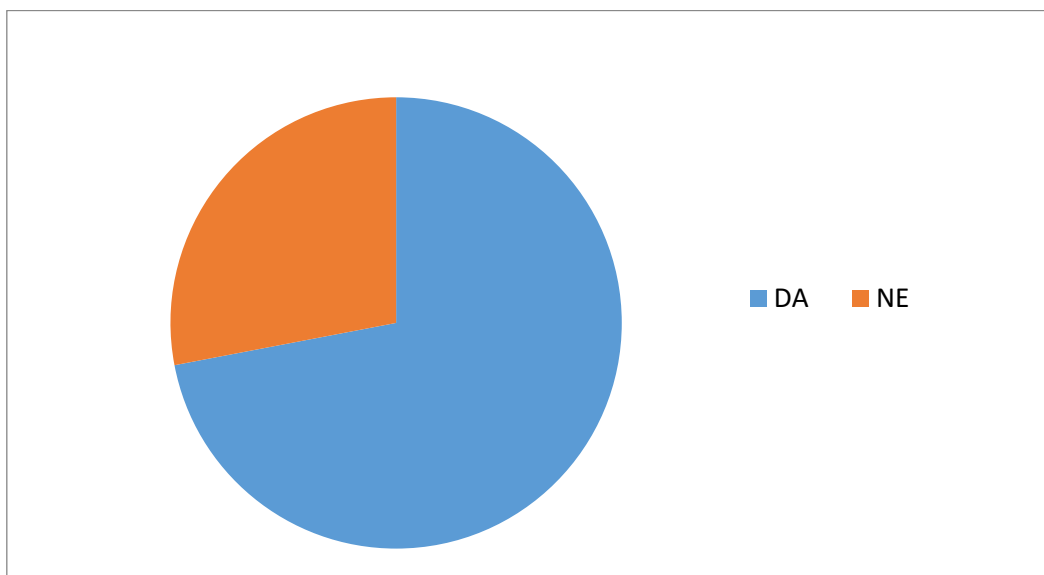

Slika 25: Poznavanje definicije trajnostni turizem

Anketirancem sva postavili vprašanje, kaj je trajnostni turizem. Obkrožiti so morali pravilen odgovor, med tremi podanimi. Odgovor a) se je glasil: »Trajnostni turizem je turizem, ki načrtuje turizem v daljšem časovnem obdobju tako, da pri tem ne obremenjuje okolja in ohranja naravo takšno, kot je bila v preteklosti.« Odgovor b) je bil pravilen in je trdil: »Trajnostni turizem je turizem, ki v celoti upošteva sedanje in prihodnje gospodarske, družbene in okoljske vplive, ki obravnavajo potrebe obiskovalcev, industrije, okolja in gostiteljskih skupnosti.« Zadnji možen odgovor c) je bil: »Trajnostni

turizem je vrsta turizma, ki zadovoljuje potrebe ljudi po turizmu v prihodnosti in obenem ne onesnažuje okolja ter prinaša kraju velik zaslužek.« Ob analizi anketnega vprašalnika sva spoznali, da sva anketirancem ponudili tri zelo podobne in podrobne odgovore. Zaradi tega meniva, da z odgovori na to vprašanje morda nisva pridobili realne slike o tem, ali ljudje vedo, kaj je trajnostni turizem. Večina anketirancev je izbrala odgovor a), ki je le delno pravilen, saj ne upošteva zadovoljevanje gospodarskih, družbenih in okoljskih vplivov v prihodnosti. Kljub temu meniva, da anketiranci, še posebno v zreli dobi, vedo, kaj pomeni beseda trajnostni turizem, ne poznajo pa njegove natančne definicije.

6. Možnosti razvoja trajnostnega turizma

Slika 26: Možnosti razvoja trajnostnega turizma

Večina anketirancev meni, da ima Pragersko možnosti za razvoj trajnostnega turizma. Anketiranci, ki se s tem ne strinjajo, so večinoma učenci 1. triade in starejši nad 65 let. Meniva, da mlajši tega izraza dejansko še ne poznajo, morda je tuj tudi starejšim. Nad odgovorom sicer nisva bili presenečeni, ker se tudi sami strinjava s to možnostjo. Še posebej naju veseli, da anketiranci dajejo priložnost razvoju Pragerskega tudi na tem področju.

3.6 SWOT analiza

SWOT analiza je metoda dela, pri kateri pregledamo oz. določimo prednosti in slabosti ter priložnosti in nevarnosti določene tematike. Po opravljeni analizi lahko nadgradimo ugotovljene prednosti, odpravimo pomanjkljivosti, izkoristimo priložnosti in se izognemo nevarnostim. Sami sva opravili SWOT analizo Pragerskega kot turistične destinacije.

3.6.1 Prednosti

Pragersko ima ugodno geografsko lego. Leži na robu Dravskega polja. Relief je nižinski in nezahteven, kar pomeni, da omogoča razvoj športne dejavnosti za vse starostne skupine. V bližini najdemo nekaj večji mest, kot so Maribor, Slovenska Bistrica in Ptuj. Kraj je dobro prometno dostopen zaradi železnice. Pragersko je pomembno železniško križišče, kjer se proge razcepijo v smeri proti Mariboru in Avstriji ter Ormožu in Hrvaški. Z avtomobilom v manj kot uri vožnje prispemo tako do hrvaške kot avstrijske meje. Zaradi bližine tujih držav je kraj lahko dostopen tudi za tujce. Prebivalci se kraj trudimo ohraniti čist. Vsako leto prirejamo čistilne akcije, v katerih sodelujejo tako otroci kot starejši prebivalci kraja. Zgrajeno je tudi smetišče, ki skrbi za pravočasen odvoz smeti. V kraju aktivno deluje krajevno društvo, ki skozi vse leto prireja najrazličnejše prireditve na področju športa in kulture. Prebivalci so gostoljubni, prijazni in pripravljeni pomagati. V bližini najdemo tudi termalna kopališča, ki turistom omogočajo

sprostitev. V kraju najdemo najmodernejše strelišče na glinaste golobe. Tam se vsako leto izvajajo večje športne prireditve, tudi svetovna prvenstva. Voda v kraju je čista in pitna. V bližini najdemo velika nahajališča gline, kot posledica kopanja le-te pa so nastali številni ribniki, ki omogočajo razvoj ribolova. Kraj ima izoblikovan turistični spominek in 2 usposobljena turistična vodnika.

Slika 27: Najdena glina na območju Pragerskega
(vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

Slika 28: Območje izkopa gline
(vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

3.6.2 Slabosti

Pragersko ima slabo razvit javni avtobusni promet, ki bi nas povezoval z ostalimi kraji, npr. Slovensko Bistrico. Velika ovira pri razvoju turizma je skromna zgodovina kraja. Obstoječe zgodovinske znamenitosti so neustrezno zaščitene in propadajo, v večini v njih ni pravilne vsebine (v pragerskem dvorcu so stanovanja). Turistom danes v kraju ne moremo ponuditi prenočišč, prav tako je gostinska ponudba v kraju zelo skromna. Manjka tudi več pešpoti ali kolesarskih stez, ki jih v kraju sploh ni. Kraj nima delovne skupine, ki bi se ukvarjala zgolj z razvijanjem turizma. Prebivalci slabo ohranjajo domače obrti. Prav tako nimamo razvitih programov za izlete ali krajši oddih. Razvoj turizma ovirajo tudi majhna sredstva, s katerimi razpolagamo. Kraj je slabo promoviran, predvsem predstavitev na internetu so skromne in zastarele. Zagotovo je vredno omeniti tudi vse manjše zanimanje Slovencev za odkrivanje svoje države. Tudi dovoljenja za izgradnjo turistične infrastrukture se pridobivajo več let, kar onemogoča hiter razvoj turizma.

Slika 29: Oxi bar, ena izmed redkih gostiln na Pragerskem (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

Slika 30: Propadlo teniško igrišče (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

Slika 31: Propadla gostilna (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

Slika 32: Domači gril, edina »restavracija« (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

3.6.3 Priložnosti

Naravno geografske danosti prostora nudijo več različnih priložnosti trajnostnega razvoja turizma. V ospredju so vsekakor aktivnosti, ki po eni strani ne pomenijo velikih finančnih vlaganj v prostor, samo izvajanje aktivnosti pa narave in življenja ljudi v njem ne obremenjuje pretirano ter lahko živita v sožitju drug z drugim. Sodoben način življenja zahteva sproščanje v naravi, kot so na primer sprehodi, hitra hoja, tek, kolesarjenje. Vedno večji je poudarek na zdravi in lokalno pridelani hrani, za kar so v našem okolju idealni pogoji. Revitaliziranje pragerskih ribnikov, v smislu urejenih kopališč, lovišč in na obrežju sprehajališč ter kolesarskih stez, bi nudilo tako lokalnemu prebivalstvu kot tudi turistom prostor za preživljanje prostega časa v naravi na aktiven način. Določene ribnike bi bilo smiselno urediti z namenom ohranjanja določenih rastlinskih in živalskih vrst ter kot take uporabiti v izobraževalne namene.

Neizkoriščen kulturno zgodovinski spomenik, pragerski dvorec, bi z ustrezno obnovo in ureditvijo lahko pomenil točko spoznavanja zgodovine družine Prager in posledično nastanka Pragerskega, njegove vloge v razvoju železniškega prometa, zgodovine šolstva tega območja, življenja in del znanih krajanov (A. Ingolič) ter etnološke zbirke (glinena posoda, staro kmečko orodje). Grad z obnovljenim atrijem bi lahko nudil prostor za izvajanje raznih prireditev, tržnice, organiziranje delavnic (izdelava izdelkov iz gline). Uresničitev le tega, bi zahtevalo sicer rešitev stanovanjskega vprašanja sedanjim prebivalcem gradu s selitvijo na drugo primerno lokacijo.

Sedaj slabše povezana ali nepovezana društva ožjega in širšega prostora bi se morala povezati, pregledati obstoječo ponudbo posameznih ter oblikovati enoten in dopolnjujoč program, narejen po meri turista. Na izbranem območju bi se lahko izvajale določene aktivnosti, na drugem spet druge, pri čemer bi izbor območja temeljil na ustreznosti oz. primernosti za določeno dejavnost. Podobno bi bilo potrebno tudi sestaviti program prireditev, organiziranih srečanj, delavnic. Na osnovi poenotenega programa ponudbe bi se lahko izdelali zemljevidi, interaktivne table oz. bi se uporabile že nekatere zasnovane s QR kodo ter ostalo informacijsko gradivo.

Razvoj turizma zahteva ustrezno gostinsko turistično ponudbo, ki zagotavlja prehrano in namestitve turistov in obiskovalcev. Smiselni so manjši gostinski lokali s ponudbo hrane iz lokalnih, ekoloških pridelkov ter manjši namestitveni objekti. Glede na kmetijski značaj prostora so manjše turistične kmetije zelo zaželene.

Razvoj turizma sam po sebi ni dovolj, če z njim ne bo živelo in aktivno sodelovalo lokalno prebivalstvo. Že samo urejanje okolice domov in skupnih objektov, vzdrževanje čistega okolja in skrb za aktivno preživljanje lastnega prostega časa pomeni pomemben temelj turističnega razvoja kraja.

3.6.4 Nevarnosti

Vsaka dejavnost, tudi turizem, pomeni obremenitev za okolje. V kolikor dejavnost ni ustrezno planirana, organizirana in izvajana so vplivi na okolje, zlasti negativni, še toliko večji. Rekreativci in turisti s seboj prinesejo smeti, hrup, gnečo. Z ureditvijo kolesarskih poti, obrežnih območij, rečnih bregov se zelene površine zazidajo, utrdijo.

Turisti so zahtevni in za svoj denar pričakujejo ustrezno ponudbo, animacijo. Majhnost prostora in morebitna nepovezanost ter nedopolnjevanje turistične ponudbe posameznih krajev, območij, pomeni manjko ne samo za turista, temveč tudi za turistično gospodarstvo. S povezovalnimi programi se lahko turist zadrži na nekem območju več časa kot v primeru ločenih in nepovezanih programov posameznih turističnih točk.

Za razvoj turizma so potrebna finančna sredstva in strateško usmerjenje s strani ministrstva za turizem ter občinskih služb. Zraven tega je potrebna ustrezna toleranca in podpora lokalnega prebivalstva, saj turisti pomenijo po eni strani motnjo v njihovem vsakdanjem življenju. V ospredju mora biti zavest, da turist pomeni tudi vir dohodka za turistične delavce in sredstva za vzdrževanje naravne in kulturne dediščine.

Tabela 4: SWOT analiza (prednosti in slabosti) območja Pragerskega

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ugoden relief - nižina, ravnina ➤ Primerno podnebje - zmerno celinsko ➤ Železniška dostopnost ➤ Ugodna prometa lega ➤ Bližina večjih mest: Ptuj, Maribor, Slovenska Bistrica ➤ Bližina avstrijske in hrvaške meje ➤ Čisto in ohranjeno okolje ➤ Prirejanje čistilnih akcij ➤ Urejeno smetišče ➤ Pragerski dvorec ➤ Aktivno krajevno turistično društvo ➤ Prijazni in gostoljubni domačini ➤ Bližina termalnih kopališč ➤ Veliko organiziranih prireditev ➤ Možnosti športnega udejstvovanja ➤ Strelišče 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nerazvit javni cestni promet ➤ Skromna zgodovina kraja ➤ Ni prenočišč za turiste ➤ Slaba gostinska ponudba ➤ Pomanjkanje kolesarskih in pešpoti ➤ Znamenitosti so slabo ali sploh niso opremljene z informacijskimi tablami ➤ Zgodovinske znamenitosti propadajo ➤ V zgodovinskih znamenitostih ni ustrezne vsebine ➤ Ni delavcev, ki bi se ukvarjali zgolj z razvojem turistične dejavnosti ➤ Slabo razvito ohranjanje domače obrti ➤ Ni izoblikovanih programov za izlete ali krajši oddih ➤ Pomanjkanje finančnih sredstev v kraju ➤ Slaba promocija kraja

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pridelava medu ➤ Čista voda ➤ Ribniki ➤ Najdišča gline ➤ Izoblikovani turistični spominki ➤ Turistični vodniki ➤ Informacijsko gradivo-zloženke 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Predstavitev na internetu je zastarela ➤ Slovenci se ne zanimamo za odkrivanje svoje države ➤ Pridobivanje ustreznih dovoljenj traja več let
---	--

(vir: lasten, 2020)

Tabela 5: SWOT analiza (priložnosti in nevarnosti) območja Pragerskega

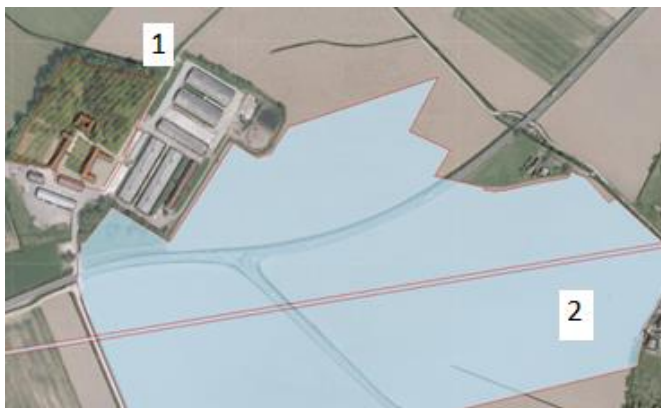
Priložnosti	Nevarnosti
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aktivno preživljanje prostega časa v naravi ➤ Razvoj kolesarskega turizma ➤ Razvoj trajnostnega podeželskega in ekoturizma ➤ Eko proizvodnja hrane in njena prodaja v lokalnem območju ➤ Oživitev pragerskih ribnikov; določeni za rekreativne aktivnosti (vodni športi), drugi kot območje varovane narave ➤ Promoviranje nekdanjih tradicionalnih obrtnih panog – opekarstvo ➤ Obnova pragerskega dvorca v večnamenski turistično-kulturni objekt. Selitev sedanjih stanovalcev na drugo lokacijo ➤ Povezovanje lokalnih turističnih in ostalih društev za popestritev ter promocijo turistične ponudbe ➤ Dopolnitev in aktualiziranje že poznanih in uveljavljenih tradicionalnih krajevnih prireditev ➤ Aktivno sodelovanje s sosednjimi krajevnimi skupnostmi, občinami in oblikovanje poenotene ter razširjene turistične ponudne ➤ Oblikovanje celodnevni turističnih programov za različne starostne skupine ➤ Izdelava turističnega zemljevida in večje število turističnih vodnikov ➤ Uporaba že narejenih tabel s QR kodami ➤ Povezovanje naravne in kulturne dediščine z gostinsko ponudbo, etnologijo in ostalo ponudbo območja ➤ Razvoj gostinstva in prenočišč ➤ Animiranje prebivalcev za sodelovanje pri razvoju turizma 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ekološko obremenjevanje okolja (hrup, smeti, zazidanje zelenih površin) ➤ Neusklajene razvojne usmeritve lokalnih skupnosti in ponudnikov turističnih storitev ➤ Neprivlačna ponudba ➤ Konkurenca večjih sosednjih turistično razvitih območij ➤ Nezadostna podpora občine pri ohranjanju kulturne dediščine ➤ Pomanjkanje finančnih sredstev in s tem preskromno investiranje v razvoj turizma ➤ Pasivnost za turistični razvoj s strani lokalnega prebivalstva ➤ Neustrezna gostinsko turistična infrastruktura

(vir: lasten, 2020)

4 PREDLOGI

4.1 Obstoječe znamenitosti

Pragersko ima nekaj znamenitosti, ki so zanimive za nadaljnji razvoj turizma. V Registru kulturne dediščine na Pragerskem najdemo Rimsko cesto Celeia-Poetovio, Arheološko najdišče Zadruga, Kapelico, Vodni stolp, Klasinčevo vilo, Nekrepovo vilo, Hišo Ptujška 43, Spomenik NOB, Dvorec in Železniško postajo.

Slika 33: Register kulturne dediščine 1

Slika 34: Register kulturne dediščine 2

Legenda:

- stavbe s parki ali vrtovi
- 1 Dvorec
- arheološka najdišča
- 2 Arheološko najdišče Zadruga

Legenda:

- stavbe
- 1 Klasinčeva vila
- 4 Nekrepova vila
- spominski objekti in kraji
- 2 Kapelica
- 3 Spomenik NOB

Slika 35: Register kulturne dediščine 3

Legenda:

- stavbe
- 1 Železniška postaja
- 2 Opekarna
- 3 Vodni stolp
- 4 Hiša Ptujška 43 (»Rdeča hiša«)

Večino prikazanih objektov je predstavljenih v teoretičnem delu naloge. V kraju se izvajajo nekatere že tradicionalne prireditve, za katere večinoma poskrbi TD Breza. Prireditve privabijo mnogo ljudi, med

katerimi niso samo domačini. Največ jih pride na mednarodno razstavo cvetja. Obiskovalci pridejo iz celotne Slovenije. V nadaljevanju predstavlja predloge za izbrane možnosti razvoja turizma na Pragerskem.

4.2 Ribniki

V bližini kraja najdemo 13 ribnikov, ki so nastali kot posledica kopanja gline, ki je pomenila razcvet pragerske opekarne. Ribniki so primerni za razvoj turistične dejavnosti. Najina prva ideja je revitalizacija rekreacijske učne poti, ki je danes v zelo slabem stanju in zelo skromna, opremljena samo z nekaj propadajočimi tablami. Zaradi primerne reliefa bi se lahko rekreirali tako mlajši kot starejši. Ob rekreacijski poti bi postavili tudi krajšo učno pot, ki bi omogočala spoznavanje narave v naši okolici. Lokacija je primerna, saj je rastlinski in živalski svet zelo raznolik. Eden izmed ribnikov je primeren za kopanje, kar so v inovativnem projektu za družbeno korist »Razvojne možnosti pragerskih ribnikov« ugotovili študentje in njihovi mentorji Fakultete za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo ter Filozofske fakultete Univerze v Mariboru. V lanskem šolskem letu smo učenci naše šole z njimi sodelovali, zato so nam dovolili uporabiti njihove načrte. Naredili so idejno zasnovo za možnosti razvoja. Po njihovem predlogu bi ob ribniku, ki je primeren za kopanje, postavili tudi "plažo", ki bi tako turistom in domačinom omogočala nekoliko sprostitve in krajši oddih.

Slika 36: Idejna zasnova ribnika

Slika 37: Pragerski ribnik, v katerem se kopajo (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

Slika 38: Pragerski ribnik, ob katerem je bila gostilna »na črno« (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

Slika 39: Območje ribiške tekmovalne trase (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

Slika 40: Slika 36: Oznaka za ribiški prostor (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

Slika 41: Ribiška koča (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

Slika 42: Znak za učno rekreacijsko pot ob Gajskem ribniku (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

Slika 43: Table na učno rekreacijski poti (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

4.3 Muzej opekarstva

Leta 1900 je bila na Pragerskem zgrajena opekarna. Zgradil jo je Franz Ivan Steinklauber. Opekarna je bila za razvoj Pragerskega zelo pomembna. TD Breza je želelo del opekarnar najeti in obnoviti v turistični namen, vendar se lastnik s tem ni strinjal. Meniva, da je to velika škoda, saj je bila opekarna dlje časa pomemben simbol Pragerskega in bi lahko ob primerni ponudbi pritegnila veliko turistov. Najin predlog je, da bi se »zgradil« muzej opekarstva oz. bi se obnovilo nekaj prostorov v opekarni za ta namen. V muzeju bi bila predstavljena celotna zgodba opekarstva na Pragerskem, saj je ta zelo bogata, zanimiva in dolga. Hkrati bi se lahko prirejale delavnice, kjer bi se učili izdelovanja glinenih izdelkov in bi se prikazal postopek izdelave oz. predelave gline.

Opekarna je zelo velika stavba in bi se lahko del nje uporabil kot prostor za različne prireditve ali še v kakšne druge namene. Prostor bi se moral prenoviti oz. obnoviti, da bi še vedno ostal v duhu opekarnar. Bil bi zelo uporaben, saj imamo danes na Pragerskem le eno manjšo dvorano v kulturnem domu, ki pa ni dovolj velika, da bi sprejela večje število ljudi.

Zraven opekarnar stoji Steinklauberjeva hiša, ki ji danes Pragerčani pravimo »rdeča hiša«. V njej je stanoval Franz Ivan Steinklauber. Stavba je zelo lepa, v njej se nahajajo stanovanja. Žal stavba ni v najboljšem stanju. V spodnjih prostorih je bila nekoč trgovina in še nekateri drugi poslovni prostori. Danes je pritičen del prazen in zapuščen. Predlagava, da bi se del spodnjih prostorov lahko obnovil v spominsko sobo Franza Ivana Steinklauberja, kjer bi bilo predstavljeno njegovo življenje.

Slika 44: Terakotni izdelki na Steinklauberjevi hiši

Opekarna je v neposredni bližini pragerskih ribnikov, kar pomeni, da bi si lahko turisti hkrati pogledali ribnike.

Slika 45: Opeka, najdena v okolici opekarnar (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

4.4 Pragerski dvorec

Sedanji pragerski dvorec, ki ga je pozidal Krištof Prager z Jamnika in Gromberga po letu 1580, stoji nekoliko odmaknjen od glavne ceste, obdan z bujnim drevjem, tako da je nekoliko prikrit našim pogledom. Krištof Prager je dvorec večkrat dozidal in mu s tem dal podobo, ki jo nosi danes. Dvorec je štirikotna enonadstropna stavba z majhnim notranjim, na obeh straneh pritlično arkadiranim dvoriščem in s prizidanim vhodnim stolpičem, ki ga krasi stopničasta atika, na kateri je z rdečo barvo obrobljen svetnik. Pred dvorcem stoji najstarejši ohranjen studenec na območju Pragerskega, na katerem je plošča iz bakra. Na njej piše, kdo je postavil dvorec. Ob dvorcu danes najdemo stanovanja, sam dvorec pa je turistično neizkoriščen in slabo ohranjen. Pred nekaj leti ga je TD Breza želelo odkupiti. Zapletlo se je pri pridobitvi dovoljenja. Obnovljen dvorec bi omogočal spoznavanje družine Prager in hkrati nastanek kraja.

Grad z obnovljenim atrijem bi nudil prostor za izvajanje raznih prireditev, tržnice, organiziranje delavnic (izdelava izdelkov iz gline). Za uresničitev projekta bi morali trenutne stanovalce preseliti na novo lokacijo, ki bi jim nudila enake življenjske razmere. Pragerski dvorec bi se lahko povezal z gradom iz Slovenske Bistrice in s tem omogočil boljši razvoj turizma v kraju in njegovi okolici.

Slika 46: Stanje pragerskega dvorca danes
(vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

Slika 47: Studenec pred pragerskim dvorcem
(vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

4.5 Table s QR kodami

V prejšnjih šolskih letih smo delali raziskovalne naloge, v katere so bile vključene informacijske table z izdelanimi QR kodami. Te table se nato niso izdelale, kar je velika škoda, saj so s QR kodami zanimive tudi za mlajše generacije. Ko se koda skenira, se ti odpre spletna stran z informacijami o atrakciji pred katero stojiš, hkrati pa lahko rešiš nalogo (rebus, križanko...), ki se ti ponudi. TD Breza se trudi, da bi bile table izdelane in postavljene.

VODNI STOLP

Leta 1886 v neposredni bližini postaje ob železniškem prehodu začeli graditi stavbo – vodni stolp, iz katere so »napajali« parne lokomotive. Prvič so v kotlu zakurili leta 1918, »aktiven« je bil vse do leta 1965. Takrat so za vleko vlakov začeli uporabljati dizelske lokomotive in so se parne lahko upokojile. Verjetno je edini ohranjeni železniški vodni stolp v Evropi, v njem se nahaja zagotovo edina takšna parna črpalka v Evropi. Od leta 2014 je stolp spomenik kulturne dediščine lokalnega pomena. Zanj skrbijo člani TD Breza. Uredili so zbirko železniških eksponatov, občasno priredijo tematske razstave.

Slika 48: Primer zapisa s QR kodo

Vodni stolp

Dobrodošli na kulturnem potepu oziroma lovu na Pragerjev zaklad. Nahajate se na 3. postaji.

* Zahtevano

Vodni stolp

Vodni stolp na Pragerskem so zgradili leta 1884 v neposredni bližini železniške postaje, saj so v tistem času parne lokomotive za svoje delovanje potrebovale vodo. Prvič so v kotlu zakurili leta 1918, »aktiven« je bil vse do leta 1965, ko so za vleko vlakov začeli uporabljati dizelske lokomotive in so se parne lahko upokojile.

Bahnzeitige Langemannscheitl

Slika 49: Spletna stran za Vodni stolp

Lov na Pragerjev zaklad lahko nadaljuješ

Odgovori na vprašanje. Odgovor te bo pripeljal do naslednje postaje.

Reši rebus: *

___ NI

+ P

Vaš odgovor

POŠLI

Slika 50: Naloga o Vodnem stolpu

4.6 Strelišče

Ogledali sva si tudi strelišče in ugotovili, da je v zelo slabem stanju. Pred nekaj leti je bilo to eno najmodernejših strelišč v državi. Danes strelišče postopoma propada. Potrebna bi bila prenova, saj je celotna infrastruktura uničena. Na sediščih manjkajo stoli, barva je obledela, igrala za otroke propadajo. Stavba, v kateri je bila gostilna, je zapuščena. Če bi se vsaj malo obnovilo, bi zagotovo lahko bilo kraju ponovno v ponos.

Slika 51: Propadla gostilna na območju strelišča (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

Slika 52: Zapuščen izgled strelišča danes (vir: Ana Marie Babšek Vrečko)

5 RAZPRAVA

V raziskovalni nalogi sva najprej predstavili domači kraj. Ob raziskovanju o našem kraju sva se kljub dejstvu, da sva krajanki, naučili marsikaj novega, saj so pomembne in zanimive točke velikokrat skrite in nepoznane.

Raziskovalnega dela sva se najprej lotili s pomočjo anketiranja učencev naše šole in krajanov. Rezultate anket sva predstavili s pomočjo grafov in tabel. Zanimalo naju je, koliko in predvsem katere znamenitosti poznajo krajani. Presenetilo naju je, da učenci 1. in 2. triade poznajo Pragerski dvorec, saj je od kraja nekoliko oddaljen in skrit očem. Presenetil naju je tudi podatek, da starejši krajani med znamenitostmi kraja skorajda ne omenjajo dvorca. Pričakovali sva, da bo ena najbolj pogosto omenjenih znamenitosti strelišče, a je bilo predvsem pri mlajših redko omenjeno. Tudi cerkev, ki stoji v samem središču kraja, je bila redko omenjena, kljub temu, da večino učencev šolska pot vodi mimo nje.

Z anketo sva želeli ugotoviti mnenje krajanov o pomembnosti posamezne znamenitosti na razvoj Pragerskega. Tako mlajši kot starejši največkrat navedejo železnico, saj naš kraj najbolj povezuje z ostalimi slovenskimi kraji. Predvsem mlajše generacije, torej učenci naše šole, so menja, da je najpomembnejšo vlogo pri razvoju Pragerskega odigralo šolstvo.

Ob vprašanju, katera znamenitost bi najbolj privabila turiste v naš kraj, večina anketirancev izpostavi ribnike, saj omogočajo sprostitev in so idealna priložnost za krajši oddih. Tudi tukaj najmlajši izpostavijo pragerski dvorec. Veliko anketirancev je mnenja, da bi turiste, predvsem športne navdušence najbolj privabil najmodernejši strelski center. S tem delno potrdiva najino drugo hipotezo. Sva mnenja, da je strelišče krajanom manj poznano, saj je od kraja nekoliko odmaknjeno in neohranjeno. Že na prvi pogled je opazno, da je za strelišče slabo poskrbljeno in postopoma propada.

Ob zadnjem vprašanju naju je zanimalo predvsem poznavanje trajnostnega turizma. Velika večina anketirancev ne pozna definicije trajnostnega turizma. Pri mlajših pravilnega odgovora nisva pričakovali. Bili sva presenečeni predvsem nad tem, da tudi starejši v resnici ne vedno, kaj je trajnosti turizem. Iz rezultatov ankete lahko sklepamo, da je večina anketirancev mnenja, da je na Pragerskem možnost razvoja trajnostnega turizma. S tem sva potrdili četrto hipotezo.

Potrdiva lahko najino tretjo hipotezo, ki pravi, da v kraju obstaja interes za vzpostavitev turistične dejavnosti. To si prizadeva predvsem Turistično društvo Breza, ki v kraju skozi vse leto organizira najrazličnejše prireditve, ki redno privabljajo turiste. V večini pridejo le za en dan in si kraja sploh ne ogledajo. Prav tako pripravljajo najrazličnejše projekte in se povezujejo z občino Slovenska Bistrica. Želijo si, da bi se omogočila izgradnja infrastrukture za nastanitev turistov tudi čez noč.

Dejstvo, da večina turistov kraj obiše le za en dan ali še manj, nam pove, da v kraju ni infrastrukture, ki bi omogočala in podpirala razvoj turizma. S tem potrdiva najino drugo hipotezo. Ob raziskovanju kraja in prebiranju zapisov na spletu sva ugotovili, da v kraju ni nobenega prenočišča in restavracije, ki bi turistu omogočila prijetno bivanje v kraju.

Po analizi podatkov, ki sva jih pridobili z anketami in intervjuji, sva pripravili nekaj predlogov, ki bi bili dobri za turističen razvoj Pragerskega. Osredotočili sva se predvsem na znamenitosti, ki jih ponuja kraj in danes niso primerno izrabljene. Zdi se nama, da je tudi razvoj našega kraja nekoliko prikrit in nepoznan predvsem mlajšim generacijam. Zgodovino kraja bi tako predstavili v muzeju opekarstva, ki je odigralo pomembno vlogo pri razvoju našega kraja. V muzeju bi se posvetili predvsem zgodovini opekarstva, ostalo bi prikazali v samem dvorcu, ki stoji v bližini. Turistom bi nekoliko sprostitev omogočilo območje trinajstih ribnikov, ki ponujajo obilo miru in možnosti rekreacije.

6 ZAKLJUČEK

Z mentorico smo se za nalogo odločile, saj smo mnenja, da ima kraj precejšnje možnosti za razvoj turizma. Najina raziskovalna naloga je nastajala na podlagi hipotez, ki sva si jih zastavili pred izvedbo. Velik poudarek sva namenili pisanju SWOT analize in lastnih predlogov, ki bi pripomogli k razvoju kraja.

Pri izdelavi raziskovalne naloge sva se spoznali s tem, kako lahko neko idejo natančneje oblikujemo, razvijemo in tudi uresničimo. Bolj podrobno sva se spoznali z dejavnostmi in organizacijami, ki že delujejo v našem kraju, se z njimi povezali in razvili uspešno sodelovanje.

S pomočjo mentorice in gospe Furek sva izdelali predloge za turistični razvoj kraja. Najin prvi predlog je povezan s pragerskimi ribniki. Želiva, da se ob ribnikih oblikuje rekreacijska in učna pot, ki bi bila primerna za spoznavanje narave. Zraven ribnika, ki je primeren za kopanje, se bi lahko uredila plaža, ki bi tako turistom in domačinom omogočala nekoliko sprostitve in krajši oddih. Pomembno je tudi to, da se postavijo prenočišča in gostišča za turiste, saj teh danes na Pragerskem ni.

Že ob začetku izdelave naloge, sva imeli idejo, da se obnovi opekarna, ki je bila včasih simbol Pragerskega. Predlagali sva, da se v opekarni prenovi ena izmed sob in se izkoristi kot muzej opekarstva. Zraven opekarne stoji Steinklauberjeva hiša, v kateri želiva, da se vsaj zapuščen pritlični del prenovi v spominsko sobo Franza Ivana Steinklauberja.

Izjemnega pomena je pragerski dvorec, ki je popolnoma neizkoriščen in bi lahko bil pomembna turistična točka. Zato sva naredili predlog, da bi se celoten dvorec prenovil in bi se lahko izkoristil za izvajanje raznih prireditev, tržnice, organiziranje delavnic (izdelava izdelkov iz gline).

Ob raziskovanju sva ugotovili, da je strelišče začelo propadati in da potrebuje nujno obnovo, saj bi tako privabilo več obiskovalcev in tekmovalcev. Hkrati, bi tudi za strelišče oz. tekmovalce strelišča bila potrebna prenočišča.

Že v lanskih šolskih letih sva sodelovali pri raziskovalnih nalogah in ena izmed njih je bila »Lov na Pragerjev zaklad«, kjer smo izdelali table s QR kodami, ki so zanimive za vse generacije. Razočarani sva, da se še te table do danes niso izdelale, zato sva jih ponovno vključili med predloge.

Želiva, da bi se najini predlogi uresničili ter tako pomagali pri turističnemu razvoju kraja.

7 VIRI IN LITERATURA

- Kako prebuditi pragerske dvorjane* (raziskovalna naloga). (2013). OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava, podružnica Pragersko.
- Munda, M. (2017). *Pragersko (kronika)*. Zavod za kulturo Slovenska Bistrica. Slovenska Bistrica.
- Pajtler, F. (2006). *Pragersko skozi čas*. Pragersko-Gaj: Krajevna skupnost: Turistično društvo Breza.
- Perko, D. in Orožen Adamič, M. (ur.) (1999). *Slovenija: Pokrajina in ljudje*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Po poti z ribniško deklico* (raziskovalna naloga). (2015). OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava, podružnica Pragersko.
- Pragerske zgradbe govorijo* (raziskovalna naloga). (2017). OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava, podružnica Pragersko.
- Register nepremične kulturne dediščine*. (2013). Na *Giskd2s.situla.org*. Pridobljeno 10. decembra 2019 s <http://url.sio.si/3M3>
- Repe, B. (2006). Svetovna klasifikacija prsti. *Geografski obzornik*, 53(1), 8-22. Pridobljeno 10. decembra 2019 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-AHVZWTZZ>
- Rokavec, D. (2014). *Gline v Sloveniji*. Ljubljana: Geološki zavod Slovenije.
- S QR kodo po Pragerskem* (raziskovalna naloga). (2018). OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava, podružnica Pragersko.
- Strelnski center Gaj šport, Pragersko. (2019). Na *Info-slovenija.si*. Pridobljeno 10. december 2019 s <http://url.sio.si/3M5>

8 PRILOGE

8.1 Anketa

Sva učenci osmega in devetega razreda OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava, podružnica Pragersko. Pripravljava raziskovalno nalogo. Z anketo želiva pridobiti podatke, ki nama bodo koristili pri raziskovanju, zato te/Vas prosiva za sodelovanje. Anketa je anonimna.

Hvala.

Obkroži-te črko pred ustreznim odgovorom ali odgovori-te na vprašanje.

1. Starost:

a) učenci 1. in 2. triade b) učenci 3. triade c) od 15 do 65 let d) nad 65 let

2. Spol: M Ž

3. Katere znamenitosti na Pragerskem poznaš-te? Zapiši-te jih na spodnje črte.

1.	4.
2.	5.
3.	6.

4. Kaj je najbolj vplivalo na razvoj Pragerskega?

a) pragerski dvorec b) opekarna c) šolstvo d) strelišče e) železnica

f) drugo: _____

5. Kaj bi najbolj privabilo turiste na Pragersko? Obkroži samo en odgovor.

a) lokomotiva Katica b) ribniki c) strelišče d) muzej opekarstva
e) pragerski dvorec f) vodni stolp

6. Kaj je trajnostni turizem?

a) Trajnostni turizem je turizem, ki načrtuje turizem v daljšem časovnem obdobju tako, da pri tem ne obremenjuje okolja in ohranja naravo takšno, kot je bila v preteklosti.

b) Trajnostni turizem je turizem, ki v celoti upošteva sedanje in prihodnje gospodarske, družbene in okoljske vplive, ki obravnavajo potrebe obiskovalcev, industrije, okolja in gostiteljskih skupnosti.

c) Trajnostni turizem je vrsta turizma, ki zadovoljuje potrebe ljudi po turizmu v prihodnosti in obenem ne onesnažuje okolja ter prinaša kraju velik zaslužek.

7. Ali ima Pragersko možnosti za razvoj trajnostnega turizma?

DA NE

8.2 Vprašanja za intervju

Intervju z gospo Mileno Furek

1. Katere prireditve se izvajajo v kraju in ali ste zadovoljni s številom obiskovalcev?
2. Katere turistične dejavnosti izvajate kot društvo v kraju?
4. Kaj pritegne turiste na Pragersko?
5. Katere pomanjkljivosti bi bilo treba odpraviti za boljši razvoj turizma?
6. Ali je po vašem mnenju na tem območju dovolj raznovrstnih turističnih in kulturnih prireditev?
7. Kakšno strategijo imate za promocijo kraja?
8. Ali razmišljate o sodelovanju s sosednjimi kraji oz. društvi?
9. Ali bi se lahko po vašem mnenju v prihodnosti v kraju odprl TIC ali se pojavila delovna mesta na področju turizma?
10. Kakšni so vaši načrti za prihodnost kraja?

Intervju s predstavnikom strelišča

1. Koliko obiskovalcev/tekmovalcev obiše strelišče letno?
2. V katerem letnem času je največ obiskovalcev/tekmovalcev?
3. Od kod prihajajo obiskovalci/tekmovalci?
4. Kje prenočijo vaši obiskovalci/tekmovalci?
5. Kaj še nudite zraven streljanja na glinene golobe? Ali imate še namen kaj ponuditi?
6. Po rangju, kam sodi strelišče v Evropi?